

Gazete Vefa

**DÜNYAYI GEZEN GİZEMLİ
MONOLİTLER ŞOK ETKİSİ
YARATTI!**

28 YAŞINDA DOĞAN BEBEK "MOLLY"

**KARANTİNA
DÖNEMİNDE
TİYATROLAR VE
OYUNCULAR**

PANDEMİ SÜRECİNDE ÖĞRENCİ OLMAK

**Hasan Barış Güzelkan
Ece Nisa Yassıbaş**

Geçtiğimiz günlerde öğrencilerin karantina sürecinde karşılaştıkları problemler hakkında okulumuzun rehberlik servisinden Oğuz Kaygalak ile bir röportaj gerçekleştirdik. Röportajımızda çevrimiçi derslerden nasıl daha iyi verim alınabileceğini, odak problemleri ve motivasyon kaybı ile nasıl başa çıkılabileceğini, bunların yanı sıra YKS ve LGS’de katılım gösterecek öğrencilerin üzerlerindeki stres ve baskıyı nasıl en aza indirgeyebileceklerini öğretmenimize danıştık.

Ece Nisa Yassıbaş: İçinde bulunduğumuz karantina döneminin devam etmesiyle birlikte öğrenciler bir süre daha çevrimiçi derslerle eğitimini alacak. Yıl boyunca bu derslerin devam edebilme ihtimali söz konusu. Bu süreç içerisinde çoğu öğrenci derse odaklanamamakta. Bu konuda odak kaybını azaltmak için öğrencilere verebileceğiniz tavsiyeler nelerdir?

Oğuz Kaygalak: Vefalılara merhaba diyerek başlayayım söze. 1914 yılından günümüze dünya çapında okulların kapalı kalmasına neden olmuş dört büyük olay var. Dünya Savaşları, İspanyol gribi ve günümüzdeki koronavirüs süreci. Hatta ilginç bir noktaya değinmek isterim, 1920 yılının aralık ayında Vefa Lisesi İspanyol gribi nedeniyle yine kapalıydı.

Mart ayından beri hepimiz için yeni olan bir yaşam tarzını benimsemek ve bu yeni yaşam tarzımızda tecrübe kazanmak zorunda kaldık. Böylesi olağanüstü dönemlerde “iyimser gerçekçi” olmak ruhsal ve fiziksel sağlamlığımızı korumak açısından yapılacak en mantıklı iş. Gelişmeleri takip edip olası senaryoları kafamızda tasarlıyoruz. Salgın ilk günlerinde oluşan belirsizliğin yarattığı “tehlikede hissetme ve korku ortamı” büyük oranda geçti. Aşılar ve tedaviler konusundaki olumlu gelişmeler ile eski normalimize dönebilme umudumuz giderek artıyor. Bu girizgâhtan sonra çevrimiçi eğitim

süreci ile ilgili konuşalım. Hayatımızdaki yeniliklerden biri de uzaktan eğitimle lise hayatımıza devam etmek. Sizlerle yaptığımız rehberlik derslerindeki gündem maddelerimizden biri. Ve çoğunuzun fikir birliğine vardığı üzere, asla yüz yüze eğitimin yerini tutmayan bir etkileşim ortamı. Olağanüstü şartların etkisiyle elimizdeki belki de en değerli materyal çevrimiçi uygulamalar. Görünen o ki bir süre daha onlarla eğitim-öğretimimize devam edeceğiz. Bu konuda bir ikilemde kaldığımızı içtenlikle söyleyebilirim. Özellikle sekiz hatta dokuz saat ekran karşısında ders almak ve ders vermek ciddi çok zorlayıcı bir durum. Öte yandan ise hangi sınıfta olursanız olun bu dönemdeki eksik öğrenmelerinizin, akademik hayatlarınızın ilerleyiş zamanlarında karşınıza dezavantaj olarak çıkma riski var. Mümkün olduğunca derslerinize odaklanmak, YKS sürecindeki konuları öğrenmek veya eksiklikleri tamamlamaya yönelik spesifik planlamalarla çalışmak sizin işinizi kolaylaştıracaktır. Özellikle dinlenme zamanlarında ekrandan uzak

kalmanızı ve hobilerinizle ilgilenmenizi öneriyorum. Bu eğitim sürecini oldukça başarılı ve işlevsel olarak sürdüren Vefalı eğitimcilerimize ve derslere aktif katılım gösteren fedakâr öğrencilerimize teşekkür etmezsem bu sorunun cevabı eksik kalacaktır.

Hasan Barış Güzelkan: Bu süreç içerisinde öğrenciler oldukça büyük bir motivasyon kaybı yaşıyor, ders çalışma istekleri düşüyor. Kaybedilen motivasyon nasıl geri kazanılabilir?

Oğuz Kaygalak: Bir insanı motive eden en önemli unsur hedefleriyle ilgili hayaller kurmaktır. Arada bir düşüşlerimiz ve yükselişlerimiz olabilir. Böylesi düşüş anlarımızda hedeflerimizle ilgili kuracağımız birkaç hayal sekansı çok iyi gelebilir. Ayrıca iç sesi-

mizle kendimize “Sen başarabilirsin.” diye direktifler verebiliriz. Elbette daha mizahi bir şekilde “Toparlan, bırakma kendini.” demek de serbest.

**DEVAMI
SAYFA A2’DE**

KADIN RİTMİK CİMNASTİK GRUP MİLLİ TAKIMI’NDAN BÜYÜK BAŞARI

Simay Korkmaz

Duygu Doğan, Azra Akıncı, Peri Berker, Nil Karabina ve Eda Asar’dan oluşan Ritmik Cimnastik Grup Milli Takımı’nın, tarihinde ilk kez Ukrayna’nın başkenti Kiev’de düzenlenen Ritmik Cimnastik Avrupa Şampiyonası’nda “3 çember + 2 labut” aletinde Avrupa şampiyonu oldu.

Türkiye Cimnastik Federasyonu Başkanı Suat Çelen: “Dünya, Türk cimnastisini konuşuyor.”

Suat Çelen, Ukrayna’nın başkenti Kiev’de düzenlenen Avrupa Şampiyonası’nda Ritmik Cimnastik Grup Milli Takımı’nın, 3 çember + 2 labut aletinde 31.150 puanla şampiyon olmasına ilişkin AA muhabirine değerlendirmelerde bulundu. Ritmik cimnastik gibi finale kalmanın hayal gibi görüldüğü bir branşta altın madalya olarak çok umutlandıklarını ifade eden Çelen, “Çok mutluyuz, ritmik cimnastikçilerimiz bugün Ukrayna’da Avrupa şampiyonu oldu. Kızlarımıza inancımız tamdı. Emegi geçen antrenörlerimize, teknik kadromuza, özellikle de sporcularımızın ailelerine çok teşekkür ediyorum.” dedi.

Bulgaristan’da 2021 yılının haziran ayında düzenlenecek Avrupa Şampiyonası’nda olimpiyat kotası mücadelesini “daha güçlü şekilde” vereceklerini dile getiren Çelen, “Burada olimpiyat kotasını Dünya Şampiyonası’nda almayı başaran ülkeleri geride bırakmak bizleri çok mutlu etti. İsrail, Azerbaycan, Ukrayna olimpiyatlara kota aldı ve biz bu ülkeleri geride bıraktık. Dünya ve Avrupa, Türk cimnastisini konuşuyor.” ifadelerini kullandı.

Duygu Doğan:

“Bu gururu yaşattığımız için çok mutluyuz.”

Kadın Ritmik Cimnastik Grup Milli Takımı, mutluluklarını İHA’yla paylaştı. Takımı adına açıklama yapan Kaptan Duygu Doğan, “Biz bugün tarihimizde bir ilki gerçekleştirerek Avrupa şampiyonasında altın madalya kazandık. Bu başarımızda bizi destekleyen hocalarımız, Kamelya Dunavtska’ya ve Beril Berker’e, federasyonumuza ve Gençlik Spor Bakanlığı’mıza çok teşekkür ederiz. Bu gururu yaşattığımız için çok mutluyuz.” dedi.

Emre Bağcı:

“Bu çok büyük bir başarı.”

Elde edilen başarının önemine dikkat çeken Emre Bağcı, “Cimnastikçilerimiz çok büyük bir başarı elde ettiler. Ritmik cimnastikte şu ana kadar tarihimizde madalya değil aslında finale kalma başarısı bile gösterememişken, bireysel ve grupta, sporcularımız grup müsabakalarında öncelikle finale kaldılar, sonrasında altın madalya olarak bir ilki gerçekleştirdiler” ifadelerini kullandı.

Hedefimiz Olimpiyatlar

Asıl hedeflerinin çok daha büyük olduğunu belirten Bağcı, “Bizim buradaki hedefimiz aslında ritmik cimnastik dalında grup milli takımımızla beraber olimpiyatlara gitmek. 2020 Olimpiyat oyunları hazırlıkları çerçevesinde 2017 yılında oluşturulmuş olan genç grubumuz ve 2018 yılında oluşturulan dünya şampiyonasında yarışan büyük grubumuzla beraber çıktığımız bu yolda, bu

bizim en önemli müsabakalarımızdan bir tanesiydi. Sadece pandemi sürecinden kaynaklı olarak olimpiyatların ertelenmesi, olimpiyat kotası müsabakasının da bir yıl ertelenmesine sebebiyet verdi ama buradaki alınacak olan başarı bir sonraki Avrupa şampiyonasında olimpiyattaki kısa kontenjan açısından çok önemliydi. Sporcularımız burada birinci oldu. İkinci ve üçüncü sırada olan ülkeler şu anda olimpiyat kotasını almış olan ülkeler. Onları geçerek bu başarıyı elde etmeleri hem ritmik cimnastik açısından çok büyük bir başarı hem de olimpiyat açısından baktığımızda bize çok ciddi anlamda gelecek açısından umut veren bir başarı olarak değerlendirebiliriz.” dedi.

Bakan Kasapoğlu’ndan Tebrik

Gençlik ve Spor Bakanı Mehmet Muharrem Kasapoğlu, Ritmik Cimnastik Avrupa Şampiyonası’nda şampiyon olan milli takımı tebrik etti. Bakanlık-tan yapılan açıklamaya göre Kasapoğlu, tebrik mesajında şu ifadelere yer verdi: “Ukrayna’nın başkenti Kiev’de düzenlenen Ritmik Cimnastik Avrupa Şampiyonası’nda 3 çember + 2 labut aletinde bir ilki başararak Avrupa Şampiyonu olan ve tarihi başarılarıyla bizleri sevindiren Ritmik Cimnastik Grup Milli Takımımızı kutluyorum. Bizler için gurur vesilesi olan Duygu Doğan, Azra Akıncı, Peri Berker, Nil Karabina, Eda Asar’dan oluşan milli sporcularımıza başarılarının devamını diliyorum. Milli sporcularımızın elde ettiği madalyalarda emeği geçenleri tebrik ediyorum. Avrupa Şampiyonası’nda ay-yıldızlı bayrağımızın dalgalandırılmasında ve İstiklal Marşımızın dinletilmesinde emeği geçenlere ülkem ve şahsım adına teşekkür ediyorum.” [1][2][3]

VEFA LİSESİ’NİN 148. YILI KUTLU OLSUN

Kader Kılıç

Vefa Lisesi’nin tarihi 19.yy Osmanlı modernleşmesine dayanır. İmparatorluk sınırları içerisinde eğitim alanında bir karmaşa vardı. Tanzimat Dönemi’nde de bu alanda birçok yenilik yapıldı. İlköğretim alanında sıbyan mektepleri, ortaöğretim alanında rüşdiye (ortaokul), idadi (lise) ve sultanî (lise+yüksekokul) olmak üzere çeşitli modern eğitim kurumları kurulmuştu. Bu durumu kontrol altına almak isteyen Osmanlı, 1869 Maarif-i Umumiye Nizamnamesi ile okulları bir sisteme bağladı. Ortaöğretim kurumları rüşdiye, idadi ve sultanî olmak üzere üç türde yapılandırıldı.

Nizamname ile Dersaadet İdadî-i Mülkî-i Şâhânesi, “ana dille öğretimin modernleşmesine dayanır. İmparatorluk sınırları içerisinde eğitim alanında bir karmaşa vardı. Tanzimat Dönemi’nde de bu alanda birçok yenilik yapıldı. İlköğretim alanında sıbyan mektepleri, ortaöğretim alanında rüşdiye (ortaokul), idadi (lise) ve sultanî (lise+yüksekokul) olmak üzere çeşitli modern eğitim kurumları kurulmuştu. Bu durumu kontrol altına almak isteyen Osmanlı, 1869 Maarif-i Umumiye Nizamnamesi ile okulları bir sisteme bağladı. Ortaöğretim kurumları rüşdiye, idadi ve sultanî olmak üzere üç türde yapılandırıldı.

1910 yılındaki yangın sonrası okul, Vezneciler’deki Saffet Paşa Konağı’na taşındı. 1912’deki Balkan Savaşı sırasında birçok öğrenci ve öğretmen gönüllü olarak cepheye gittiler ve geri dönemeditler. Bu sırada Mütercim Rüşti Paşa Konağı, Hilâl-i Ahmer (Kızılay) Hastanesi olarak kullanıldı. Çanakkale Savaşı yıllarında ise Vefa Sultanisi, diğer ortaöğretim kurumlarında olduğu gibi, öğrencilerin çoğu geri dönemeditinden 1918 sonrasına kadar mezun veremedi.

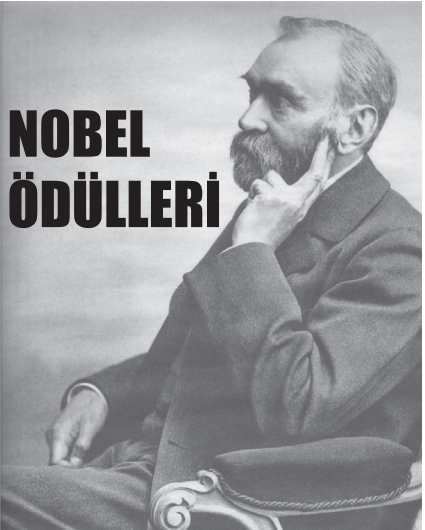
1924 yılında Tevhid-i Tedrisat Kanunu’nun kabulüyle diğer bütün idadi ve sultanilerle birlikte lise adını alarak “Vefa Erkek Lisesi” oldu. 1937 yılına kadar yalnızca Mütercim Rüşti Paşa Konağı’nda sonrasında ise kapasitesini artırarak öğretime devam edildi.

1958 yılında Vefa Lisesi’nin bünyesinde İstanbul’un ilk akşam lisesi açıldı. “Vefa Akşam Lisesi” adını alan okul, Pertevniyal Lisesi’ne aktarıldığı 1978 tarihine kadar beş bin civarında mezun verdi.

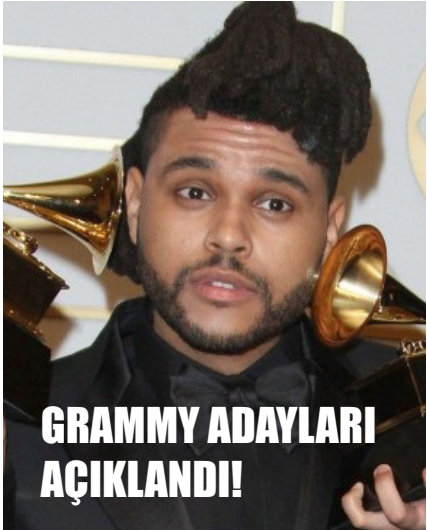
1980’li yıllarda İstanbul’un çeşitli semtlerinden öğrencilerin geldiği karma bir okul oldu. Bunun üzerine mezunların 1989 yılında kurduğu Vefa Vakfı’nın kurucu başkanı Cengiz Tuncer’in çabalarıyla okulun statüsü Anadolu Lisesi’ne dönüştürüldü ve adı “Vefa Anadolu Lisesi” oldu.

Mezunların isteğiyle ve okul yönetiminin uygun görmesi üzerine 2001 yılında, okulun statüsü değiştirilmeden, adındaki “Anadolu” kelimesinin çıkarılarak tarihi adına dönüşmesi teklif edildi. Bakanlık bu teklifi değerlendirerek okulun adını tekrar “Vefa Lisesi”ne dönüştürdü, günümüzde de bu adla eğitime devam etmektedir.

Bu sene 148. yıldönümünü kutlayan Vefa Lisesi topluma birçok birey kazandırmıştır. Hasan Ali Yücel, Kemal Sunal, Mehmet Âkif Ersoy, Yahya Kemal Beyatlı, Uğur Dündar, Peyami Safa, Şener Şen, Müjdat Gezen ve daha nicelerini mezun eden okulumuzun geleceği de bizleriz. Bu yüzden ceketimizin yakasına o küçük rozet iliştirilkinen verdığımız sözü unutmayalım: Kalbi sevgi dolu, fikri ileri, aydınlatacağız yurttan her yeri. [4][5][6][7]

**NOBEL
ÖDÜLLERİ**

**GRAMMY ADAYLARI
AÇIKLANDI!**

**CRYPTOMATH
TÜRKİYE
DÖRDÜNCÜLERİ**

**PANDEMİDE SON GELİŞMELER:
COVID-19 AŞILARINA KISA BİR
BAKIŞ**

**KAHVE
TADINDA**

GÜNDEM

PANDEMİ SÜRECİNDE ÖĞRENCİ OLMAK

10 ARALIK DÜNYA İN-SAN HAKLARI GÜNÜ

Beyza Küpeli

Dünya İnsan Hakları Günü, 10 Aralık 1948’de İnsan Hakları Evrensel Bildirisi’nin kabul edilmesinin ardından her yıl 10 Aralık’ta kutlanan gündür. İnsan haklarının geliştirilmesi amacıyla kurulan İnsan Hakları Komisyonu, insan hakları bildirgesi yazmak amacıyla toplantılara 29 Nisan 1946 yılında başladı. Haziran 1948’te hazırladı ve 10 Aralık 1948’de Genel Kurulun Paris’te yapılan oturumunda kabul edildi. Türkiye ise 1949 yılında bildiriyi imzaladı.

İnsan Hakları Evrensel Bildirisi “burjuva sınıfından olan insanların sınıf çıkarını koruduğu ve işçi sınıfının egemen sınıflarla uzlaşmak zorunda bırakacağı” gerekçesiyle bazı sosyalist ülkeler - Sovyetler Birliği, Belarus, Ukrayna, Çekoslovakya, Polonya, Yugoslavya- tarafından kabul edilmedi. Suudi Arabistan ve Güney Afrika Birliği de bildiriyi kabul etmedi. Onların dışında kalan ülkelerin oylarıyla bildiri kabul edildi.

İkinci Dünya Savaşı’nın sona ermesinin ardından yaklaşık üç yıl sonra ilan edilen Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, insan hakları fikrinin dönüm noktasıdır. Bildirge, her insanın eşit ve özgür yaşamasının ancak uluslararası bir belge ile mümkün olacağı fikrine dayanmakta. Bildirgede belirtilen tüm hak ve özgürlüklere ırk, renk, din, cinsiyet, siyasi görüş, mülkiyet veya başka türden statü gözetmeksizin tüm insanlar sahiptir. Herkesin nerede olursa olsun, yasa önünde bir kişi olarak tanınma hakkı vardır. Bütün insanların yasa önünde eşitir ve ayırım gözetmeden yasa tarafından eşit korunmaya hakkı vardır.

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi’nde kölelik kesinlikle yasaktır. Hiç kimse, kölelik ya da kulluk altında tutulamaz. Kölelik ve köle ticareti yasaktır. Hiç kimseye işkence ya da zalimce, insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele gösterilemez veya ceza uygulanamaz. Evlilik ve insanların özel hayatlarının gizliliği konusunda da maddeler yer alır. Bu maddelere göre, yetişkin erkeklerle kadınların, ırk, uyrukluk ya da din bakımından herhangi bir sınırlama yapılmaksızın, evlenmeye ve bir aile kurmaya hakkı vardır. Evlenmede, evlilikte ve evliliğin bozulmasında hakları eşittir. Hiç kimsenin özel yaşamına, ailesine, evine ya da yazışmasına keyfi olarak karışılmaz, onuruna ve adına saldırılamaz. Herkesin, bu gibi müdahale ya da saldırılara karşı yasa tarafından korunma hakkı vardır.

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, bütün insanların haklarını eşit şekilde korumayı amaçlar. İnsan hakları bakımından kimse kimseden üstün değildir. Umarız ki bu bildirge bütün dünya tarafından kabul görür ve uygulanır. Hepimizin İnsan Hakları Günü kutlu olsun!

GRÖNLAND’DA ANTİK GÖL YATAĞI

Helen Özaydın / 121

Bilim insanları, buzun altında bir milden daha derinde gömülmüş antik bir göl yatağı keşfetti. Göl, yüz binlerce hatta milyonlarca yıl önce Grönland’ın kuzeybatısında, buzuz zamanlarında oluşmuştur. Şu anlık verilerle tam olarak yaşının hesaplanamamasının da ek bir gizem getirdiği söylenebilir. Columbia Üniversitesi tarafından yürütülen araştırmada, doktora sonrası araştırmacısı Guy Paxman “Bu keşif gizli ve ulaşılmaz bir coğrafyanın önemli bir bilgi deposu olabilir, Grönland’ın buz tabakasının geçmişte nasıl davrandığını anlamaya çalışıyoruz ki gelecekte nasıl davranacağı hakkında bilgimiz olsun.” ifadelerini kullandı. Ayrıca araştırmacılar bulunan göle akmış olabilecek on sekiz tane akarsu yatağı sayesinde gölün 580 km3 su bulundurduğunu belirtti. Çeşitli fosiller barındırdığı için uzak geçmiş ve o zamanki hayata dair bilgilere ışık tutacağı öngörüldü. 50-250 metre derinliğinde olduğu tahmin edilen göl için araştırmacılar karot örnekleri alabilmenin yolunu arıyorlar. [16][17]

Motivasyonumuzu arttırmak için bunu başarmış insanların hikâyelerini izlemek de yararlı olabilir. Kimsenin şans vermediği bir futbol takımının başarıya ulaşmasını anlatan bir belgesel izleyebilirsiniz. Ya da bir yazarın yokluklar içinde nasıl bir ustaya dönüştüğünü anlatan bir kitap okuyabilirsiniz. Kendi başarı hikâyelerinizi oluşturma sürecinde olduğunuzun bilicine varabilir, şu ana dek nelerin üstesinden geldiğinizi kendinize hatırlatıp gurur duyabilirsiniz. Ve yenileri için adım atmanız gerektiğini de hatırlayabilirsiniz. Unutmayın, hedefe ulaşana dek dolaşacağınız bu yolda öğrendikleriniz bazen hedeften bile daha değerli ve öğretici olabilir.

Ece: Evde eğitim görmenin dezavantajları da var avantajları da. Bu alışık olmadığımız düzende çevrimiçi eğitimden evde çalışmaktan nasıl verim alabiliriz? Sağlayabileceği faydalar nelerdir?

Oğuz Kaygalak: Bu konuda özellikle okula mart ayından beri gelemeyen 10 ve 11.sınıflarımıza parantez açmak isterim. Jules Verne’in romanı onlar için neredeyse gerçeğe dönüşmek üzere. Bu nedenle tekrar okulların açılması durumunda bu öğrencilerimizin öncelikli okula gitmeleri gerektiğini düşünüyorum. Uzaktan eğitimin okulumuzda gayet organize ve başarılı uygulandığını görüyorum. Bu öğrencilerimiz için bir

avantaj. Hazırlık sınıflarımızın yaklaşık iki ay kadar okula gelmelerini de Vefalılık kültürünü edinebilmeleri açısından değerli görüyorum. Çevrimiçi eğitimde doğası gereği çeşitli kısıtlılıklar var. Sağlıklı iletişimin tam olarak kurulamaması, süre kısıtlılıkları, internet altyapısı kaynaklı bağlanma sorunları, sözlü paylaşım derslerinde sorunların yaşanması, güvenlik riskleri, uzun süreli ekrana bakmaktan kaynaklı yaşanabilecek sağlık sorunları gibi. Elbette içinde bulunduğumuz salgın dönemindeki kişisel sağlık durumumuzu öncelersek bu kısıtlılıkları makul karşılayabiliriz.

Çevrimiçi eğitimin öğrenciler için faydalı yönlerini yadsıyamayız. Özellikle eski normale dönsək dahi, birçok alanda kullanmaya devam edebileceğimizi düşünüyorum. Okuldaki sosyal etkinlik toplantıları için inanılmaz yararlı olabilir. EBA veya Youtube üzerindeki bazı ders kaynaklarının öğrencilerin öğrenmeleri ve öğrendiklerini tekrar etmesi açısından kolaylaştırıcı olduğunu görüyorum. Çevrimiçi eğitimle öğrenme tecrübesini öğrencilerimiz farklı etkinlik alanlarına uyarlama yeteneği kazandı bence. Örneğin çok farklı bir yabancı dili veya müzik enstrümanını çalmayı da uzaktan eğitim portalları sayesinde öğrenebilirler.

Hasan Barış: Öğrenciler evlerinden kıkamadıkları için günlerini planlamakta

zorluk çekebiliyor, ders çalışma süresini iyi değerlendirmekte sorun yaşayabiliyorlar. Sahip oldukları bu zamanı nasıl daha iyi planlayabilirler?

Oğuz Kaygalak: Açıkçası sizlere verilen izin saatlerinde önlemlerinizi alarak biraz hava almanız fiziksel ve ruhsal olarak size iyi gelecektir. Bence o saatleri değerlendirin. Pandemi dönemlerinde ders çalışmak bazen anlamsız gelebilir. Zorlayıcı bir stresi kontrol etme sürecinden geçtiğimizi kabul ediyorum. Elimizde zamandan bol bir şey yok şu anda. Böyle zamanlarda çok önemli eserlerin yazıldığını, (Shakespeare veba salgını sırasında en büyük eserlerini yazmış.) büyük bilimsel buluşların yapıldığını hatırlamak iyi gelecektir. Bu yüzden bu dönemde bazı kelimelerin iyileştirici ve sihirli bir şekilde büründüğünü düşünüyorum. Bu sözcüklere ve bu sözcükler doğrultusunda yapabileceğimiz etkinliklere bir göz atalım isterseniz:

·Anlam: Hayatımızı anlamlı kılmak. Süreç ne olursa hayatımda yapacaklarım var ve ben bunları yapacağım demek.

·Hayal: Hedeflerimizin hayallerini kurmak. Mesleki hedefler, yaşamsal hedefler, hobilerimizle ilgili hayalleri kuralım. Hayallerimize sınır koymayalım elbette.

·Rutin: Bu dönemde ev içinde yeni rutinler oluşturun. Kitap okuma köşesi, kahve içme köşesi, arkadaşlarla uzaktan da olsa sosyalleşme köşesi, müzik dinleme köşesi vb. oluşturun ve buraları rutin olarak ziyaret edin.

·Umut: Sürecin başındaki belirsizliği hatırlayın. Şimdi günümüze dönün. Şimdiden birçok aşığı geliştirildi ve devamı geliyor. Hayatınızdan özellikle bu sözcüğü asla çıkarmayın.

·Liste: Klasikleri ve istediğimiz kitapları bitirmek için fırsat ayağımıza geldi. Elbette sinema tarihine damga vurmuş filmleri ve unutulmaz müzik gruplarını da listeleyin. Hatta bir ajanda alıp okuduğunuzu, yazdığınızı not edin.

·Bana iyi gelenler: Zamanınızın bir kısmını elbette size iyi gelen insanlara ayırmayı unutmayın.

·Sorumluluk: Elbette sorumluluklarımız var. Öğrenciler olarak süreçten en

az etkilenecek şekilde bu seneyi mantıklı ve işlevsel bir planlama ile değerlendirmeniz gerekiyor.

Ece: YKS ve LGS’ye girecek öğrenciler doğal olarak büyük bir stres içindeler ve bu stres öğrencilerin psikolojik sağlığını, uyku düzenlerini, beslenmelerini ve bunun gibi hem zihinsel hem bedensel sağlıklarına tesir edecek vücut faaliyetlerini etkileyebiliyor. Bu stresi mümkün olduğunca azaltmanın bir yolu var mı?

Oğuz Kaygalak: YKS sürecindeki öğrencilerimizle bireysel görüşmelerimiz oluyor. Belki beklenmedik bir cevap olacak bu soruya fakat bu süreçten en karlı çıkanlar sınava hazırlananlar gibi görünüyor. Geçen yıl da buna benzer bir süreç yaşanmıştı aslında. Pandemi döneminde sınava hazırlanan öğrencilerin normal döneme göre dikkatleri daha az uyarılarla dağılıyor ve daha rahat odaklanma imkânı bulabiliyorlar. Özellikle yolda geçen vakitler, dış uyarılarla dağılabilecek dikkat gibi sorunlar daha az yaşanıyor. Elbette bu durumu genellemek doğru olmaz. Bu süreçte bireysel görüşme ihtiyacı duyan öğrencilerimizin bizle görüşme yapmalarını öneriyoruz. YKS sürecinde birçok bilgilendirme semineri, üniversite tanıtımı, meslek tanıtımları gerçekleştiriyoruz. Öğrencilerin hedeflerini tanımlarının ve hatırlamalarının yararlı olduğunu düşünüyoruz.

Öğrencilerimizin derslerle ilgili spesifik önerilerini branş öğretmenlerinden almaları daha işlevsel oluyor. Deneme sınavları sonrası özellikle yanlış yapılan konular üzerinde ek çalışmalar yapmak sınav sürecinde mantıklı bir başarı artırma yöntemi. Deneme sınavı çözerken alışık olmadığınız sınav stratejileri kullanmanızı önermiyoruz.

Öğrencilerimizden gelen istek üzerine velilerimize yönelik YKS’ye hazırlanan öğrencilere nasıl yaklaşmalarını anlattığımız seminer düzenledik. Bu yazıyı okuyan velilerimize de öğrencilerimizin üzerinde zaten var olan yarışma baskısını daha da artırıcı eylemlerden uzak durmalarını rica ediyoruz. Sadece onlara güvenin, yeterli. Herkesin çalışma sisteminin farklı olduğunu bilmeniz ve gerisini onlara bırakmanızı tavsiye ediyorum. Kişisel olarak hepsine sadece sınav için değil ülkemizin geleceği için tarifi imkânsız şekilde güveniyorum.

ELON MUSK’IN YENİ BİR BAŞARISI DAHA

Rabia Can

Geliştirdiği projeleriyle gerek bilim dünyasına gerek insanlığa birçok katkısı bulunan Elon Musk, geçtiğimiz haftalarda Bloomberg Milyarderler Listesi’nde iki numaraya yükseldi. Tesla ve SpaceX CEO’su olan Elon Musk, Microsoft kurucusu Bill Gates’i geçerek dünyanın en zengin ikinci insanı unvanına sahip oldu. Bir numara ise Amazon’un kurucusu Jeff Bezos’un uzun süredir elinde. Elde edilen verilere göre Musk’ın serveti son dört ayda üç kat arttı. Bu dört ay içerisinde Tesla hisselerinin %320 artması, Musk’ın başarısının asıl kaynağı olarak görülüyor.

Musk Nasıl Bu Kadar Yükseldi?

Dünya zenginler listesindeki değişiklik, Tesla hisselerinin en büyük 500 Amerikan şirketini kapsayan S&P 500 endeksinde dahil edilmesiyle beraber yaşandı. Bu gelişme, şirket hisselerine ilgiyi de artırdı. Tesla’nın son değeri 500 milyar dolar üzerine çıktı. Musk ise şirketin %20 hissesine sahip.

Tesla Artık En Değerli Otomotiv Şirketi

Yıllarca zarar eden Tesla, koronavirüse karşın talep artışına bağlı olarak son beş çeyrek için arka arkaya kâr elde etmeye devam ediyor. Sadece 2020’de %320 hisse artışı sağlayan Tesla; artık dünyanın en değerli otomotiv şirketi olmaktan kalmadı, piyasa değeriyle Ford, Ferrari, General Motors ve BMW gibi rakiplerinin toplam değerinden bile daha fazla değere ulaştı. Üstelik tüm bu şirketlerden çok daha az araç üretmesine rağmen değeri bu kadar yükselerek ilk sırayı aldı. Gates’in net serveti ise 127 milyar 700 milyon dolar seviyesinde. Fakat yaptığı yüksek bütçeli bağış ve destekler sebebiyle Musk’ın gerisinde kaldığı belirtiliyor. Tüm bu gelişmelere yanıt olarak ise “Hiç umurumda değil. Bu sayılar iner, çıkar. Önemli olan halkın sevdiği güzel ürünler yapmak.” dedi.

Dibe Batabiliriz

Musk, çalışanlarına gönderdiği e-maile “Kârlılığı-mıza baktığımız zaman geçen sene %1 ile çok düşük olduğunu rımcılar gelecekte çok güvenigerçekleşemeyenvarırlarsa his-anda yere çabatabiliriz.” uygun fiyatlı planlayan nasil har k o -

mek için binlerce fikre ihtiyaç duyduğumuz zorlu bir oyun. Elektrik devrimini gerçekleştirebilmek için elektrik araçlarını ve pilleri herkesin alabileceği bir fiyata getirmeliyiz.” dedi.

Elon Musk Nasıl Bu Kadar Başarılı?

Mars’a insan taşımak, elektrikli araba üretimi, solaryum kiremitli çatılar, sürdürülebilir ortamda gezegenler arası yolculuk ve bunun gibi birçok idealin ayrı ayrı gerçekleşmesi zor olsa da imkansız değil. İşin asıl ilginç yanı ise tümünün ortak yanının tek bir isim olması: Elon Musk.

Elon Reeve Musk, 1971’de Güney Afrika’da Pretoria’da doğdu. İlerleyen dönemlerinde yaşadığı travmalar

-anne babasının ayrılması, okul sorunları, yaşadığı bölgedeki kabile savaşları-onu kişisel olarak o kadar geliştirdi ki çareyi yalnız kalmakta buldu. Fakat vazgeçmediği tek şey kitap okumak oldu. “Neyi bilmediğiniz hakkında en ufak bir fikriniz yok.” sözünden de başarısının asıl kaynağını tek cümlede anlatmış. Elon Musk. okuduğu kitaplarda Mustafa Kemal Atatürk hakkında da bilgi edindi ve hayatına referans olarak aldığı insanlardan birisi de Atatürk oldu.

On iki yaşında yazılımla uğraşmaya başladı ve bir oyun yazdı. Bu oyundan ilk parasını kazandı. Kazandığı 500 dolarla hayata daha fazla tutundu ve bugünün Elon Musk’ı olmak için kendini hazırlamaya başladı. O kadar fazla çalıştı ki bir röportajında “Ben deli miyim?” sorusunu bile sordu.

İki yüz ülkede geçerli PayPal ödeme sistemini geliştirdiği zaman eline 165 milyon dolar nakit para geçti. Bu parayla normal bir insan hiç çalışmadan ömrünü üst düzey refahta yaşayabilir. Fakat o bunu istemedi. Kurduğu SpaceX şirketiyle değil diğer şirketlere, devletlere bile kafa tutar hale geldi. SpaceX’i kurmadan önce okuyabildiği kadar fazla kitap okuyup çevresine dünyanın en değerli bilim insanlarını topladı. Ardından en büyük hayalı olan Mars’a yolculuk için çalışmalarına başladı ve başardı. En büyük hayallerinden biriye küresel ısınma sebebiyle dünyanın kötüye giden durumunu bir nebze de olsa hafifletmek. Bunun için

asıl planının Mars’a yerleşmek olduğunu söylüyor. Gezegenler arası kolayca ulaşım yapmak amacıyla çalışmalarına devam eden Musk, gerçekten günümüzün en dahi insanlarından biri.

Sadece SpaceX ve Tesla ile kalmayıp başka projelerde de bulundu elbette. Yine küresel ısınmadan korunma amaçlı kurduğu Solar City Şirketi, Amerika’nın en büyük güneş paneli üreticisi haline geldi bile. Ürettiği elektrikli araçlar için bir pil fabrikası kurdu ve şu anda bu fabrika, dünyada üretilen tüm lityum ve iyon pillerinden daha fazlasını tek başına üretiyor. Tüm bunların dışında yapay zekânın olası olumsuz etkilerine karşı araştırmalar yapan ve kâr amacı gütmeyen OpenAI organizasyonunun da kurucuları arasında.

2040’a Kadar Mars’ta Koloni Kurmayı Düşünüyor

Musk, 2001 yılında Mars’ta sera kurarak meyve-sebze yetiştirmesini öngören “Mars Vahası” projesini geliştirmişti. Ayrıca insanların uzay uçuşlarının maliyetini onda birine indirmeyi kendine amaç edinmişti ve bunu başarmıştı. Şimdi ise Mars’ta 2040 yılına kadar 80 bin nüfuslu bir koloni kurmayı düşünüyor.

Kısacası bu kadar projeden bahsetmek herkes için kolay ve yapılabilir geliyor fakat söylenen uygulamaya geçirmek en büyük emeği gerektiriyor. Birçok insanın birlikte yapamayacağı kadar işi ve projeyi tek başına yürüten Elon Musk, gerçekten takdir edilesi bir azme ve bilgiye sahip. [25][26] [27][28][29] [30]

GÜNDEM

SUUDİ ARABİSTAN’DA KADIN FUTBOL LİĞİ BAŞLADI!

Selen Vatansever

Suudi Arabistan Kadın Futbol Ligi başladı, ilk maçlar oynandı. Dini gerekçelerle kadınların sporda yer almasının uzun yıllar izin verilmediği ülkede, statlara seyirci olarak girmelerine izin verilmesinden iki yıl sonra kadınlar bu kez yeşil sahaya adımlarını attı. Ligdeki ilk maçlar Riyad ve Cidde kentlerinde oynandı. Suudi Arabistan’daki kadın futbol ligi Riyad, Cidde ve Dammam olmak üzere üç şehirdeki 24 takımla kuruldu. Okaz gazetesinde yer alan habere göre, The Storm, Jeddah Eagles, King United, White Lion, Jeddah Wave ve Mirass takımları ligde mücadele ediyor. Cidde Ligi Organizasyon Komitesi Başkanı Heysem el-Amri, lig maçlarının 6 Aralık’a kadar süreceğini belirterek karşılıksızların, Cidde’nin el-Mercan semtindeki stadyumda oynayacağını ifade etti.

Suudi Arabistan son dönemde gerçekleştirdiği reformlara, kadın futbolunu da ekledi. Toplumsal hayattaki geri kalmışlığını özellikle de kadın hakları konusundaki yeniliklerle gidermeye çalışan ülke, kadınların araba kullanması önündeki yasağı kaldırmak, kadınların maçlara seyirci olarak girebilmesine imkân tanımak gibi değişiklikleri uygulamaya koymuştu. Suudi Arabistan’da şimdi de ulusal düzeyde tarihteki ilk kadınlar futbol ligi kuruldu. Ligin açılışı için gerçekleştirilen lansmana ilgi yoğundu. Formata göre takımlar öncelikle bağlı bulundukları şehirde kendi aralarında oynayacak, ardından ulusal düzeydeki şampiyonluk grubuna girerek burada kupaya ulaşma mücadelelerine devam edecekler.

Suudi Arabistan, kadınların spora iştirakine izin vermesi yönünde uzun süredir uluslararası spor kuruluşlarının yoğun bir baskısı altında bulunuyordu. Uluslararası Olimpiyat Komitesi’nden (IOC) gelen baskılarla 2012’de olimpiyatlara ilk kadın atletlerini göndermesi, bu noktada bir dönüm noktası oldu. Suudi Arabistan’da sporda kadınlarla ilgili yenilikler futbolla da sınırlı kalmadı. Ülke tarihindeki ilk uluslararası kadınlar golf turnuvası da geçtiğimiz günlerde düzenlendi. [8][9][10][11][12][13]

3 ARALIK ULUSLARARASI ENGELLİLER GÜNÜ

Ece Nisa Yassıbaş

Türkiye’de toplam nüfusun yaklaşık yüzde onunu oluşturduğu tahmin edilen engelliler; özellikle içinde olduğumuz pandemi sürecinde, toplumun en korunmasız ve destek görmeyen kesimlerdendir. Uluslararası Engelliler Günü bir kutlama değil,engelli bireylerin seslerini duymazlıktan gelen bir toplum düzeninden hak ve adalet arama çabasını temsil eden bir gün olarak görülmelidir. Burada engelsiz bireylere düşen sorumluluk, birer engelli adayları olduklarını hatırlamak ve bu çabanın amacına ulaşmasının, eşitliğin yaratılmasının bir parçası olmaktır. [23][24]

5 ARALIK 1934: KADIN HAKLARI VERİLMEDİ, KAZANILDI

Kader Kılıç

Kadınların seçme ve seçilme hakkını elde etmesi toplumsal hayatta gerçekleşen Atatürk Devrimleri’nden birisidir. Hatta Atatürk, 1923 yılının ocak ayında, “Bir toplum, cinslerden yalnız birinin yüzyılımızın gerektirdiklerini elde etmekle yetinirse, o toplum yarı yarıya zayıflamış olur. Bizim toplumumuzun uğradığı başarısızlıkların sebebi, kadınlarımıza karşı ihmal ve kusurun sonucudur. Bir toplumun bir uzvu faaliyette bulunurken öteki uzvu atalette olursa, o toplum felce uğramış demektir.” sözleşiyle durumun önemini belirtti. Ancak kadınların siyasi haklarını kazanması yalnızca bir Cumhuriyet reformu değildi. O dönemde devam eden bir direniş vardı. Atatürk de bu direnişe destek verdi. Nezihe Muhiddin, Cumhuriyet’in ilanından birkaç ay önce on üç kadın arkadaşıyla Kadınlar Halk Fırkası’nı kurdu. O dönemde Cumhuriyet Halk Fırkası henüz kurulmamış olduğundan Cumhuriyet tarihinin ilk siyasi partisiydi. Ancak verilen dilekçeye sekiz ay sonra “1909 tarihli seçim kanuna göre kadınların siyasi temsilinin mümkün olmadığı” gerekçesiyle ret yanıtı verildi. Parti; derneğe çevrilerek kadınlar için eğitim,

sağlık ve hukuk faaliyetleri yürütmekle birlikte siyasi hakların kazanımını amaçladı. Kadınların yönetimde adaylıklarının kabul edilmemesine ve yolsuzluk iddialarına rağmen faaliyetlerine devam etti. 1925 yılında henüz kadınların siyasi hakları tanınmamış olmasına rağmen Türk Kadınlar Birliği tarafından Nezihe Muhiddin, Halide Edip ile birlikte milletvekilliği için aday gösterildi. Amaç, seçimler sırasında konuyu gündeme getirerek kamuoyunu ve Meclisi kadınların seçilme hakkı için etkilemekti. Fakat adaylıkları Cumhuriyet Halk Fırkası tarafından reddedildi. Yine de kadınlar haklarından vazgeçmedi. Meclisin 1934’te yasayı kabul etmesinin arkasında büyük bir mücadele vardı. Atatürk’ün de yardımıyla bu mücadele sesini duyurabildi. Kadınlara 1930 yılından itibaren çıkarılan bir dizi yasa ile önce Belediye seçimlerine katılma ve köylerde muhtar olma hakkı, 5 Aralık 1934’te Anayasa ve Seçim Kanunu’nda yapılan yasa değişikliği ile de milletvekili seçme ve seçilme hakları tanındı. Hepimizin ders kitaplarında okuyup geçtiği bu cümle sanıldığının aksine sadece Atatürk’ün fikri değildi. Türkiye’de kadınlar, siyasi haklarını birçok diğer ülkede de olduğu gibi bir direnişle kazandı. [20][21][22]

DÜNYAYI GEZEN GİZEMLİ MONOLİTLER ŞOK ETKİSİ YARATTI!

Alp Tuna Aydın

Geçtiğimiz haftalarda ilk olarak 18 Kasım’da Amerika Birleşik Devletlerinin, Utah eyaletinde bir çölde keşfedilen sonrasında ise ABD’nin çeşitli eyaletlerinde, İngiltere’nin Wight Adası’nda ve Romanya, Kolombiya, Almanya, İspanya, Hollanda gibi ülkelerde ortaya çıkan çeşitli renk ve boyutlardaki monolitler hem heyecan ve merak hem de korku ve endişeye sebep oldu.

Monolitlerin Yolculuğu

18 Kasım 2020 günü Utah eyaletindeki bir milli parkta dronelar ile havadan koyun sayımı yapan yetkililerin gözüne çöлін ortasında ilginç bir nesne çarptı. Yaklaşık dört metre, üç kenarlı, parlak ve gümüş olan bu nesnenin ne olduğu bir süre boyunca gizemini korudu. Bu nesnenin ne olduğu konusunda araştırmalar yapılırken ve söylentiler yayılırken Utah Eyalet Bürosu (BLM), gizemli nesnenin ortadan kaybolduğunu açıkladı.

Monolitlin yok olmasının ardından geçen kısa süre içinde ABD’nin California eyaletinde iki tane, Romanya’da ise bir tane daha monolit bulundu. Gizemli monolitlerin yolculuğu da bununla sınırlı kalmadı. Almanya’nın Sulzbach

kentinde, bir alışveriş merkezinin yakınındaki bir alanda, İspanya’nın Ayllon kentindeki eski bir kilisenin kalıntılarının yanında, İngiltere’ye ait Wight Adası’ndaki Compton Plajı’nda ve Hollanda’nın Oudehorne köyü yakınlarındaki Kiekenberg doğa rezervinde boyu 2,5 metre ile 4 metre arasında olan gümüş renkli monolitler görüldü. Kolombiya’nın Cundinamarca kırsalında ise alışlagelmış gümüş renkli monolitlerin yerine türünün tek örneği olan “altın renkli” bir monolit ile karşılaşıldı. Bu monolit hakkında “hepsine hükmedecek monolit” şeklinde mizahi yorumlar yapıldı. Monolitler daha sonrasında geldikleri gibi gizemli bir şekilde teker teker ortadan kayboldu.

Bu Monolitler de Neyin Nesi?

İlk olarak ABD’nin Utah eyaletinde keşfedildiğinden beri monolitler tüm ilgiyi üzerlerinde toplamayı başardı. Monolitler bir gece ansızın hiçbir iz bırakmadan bir ülkenin bilinmeyen bir köşesinde beliriyor, bir süre sonra ise geldikleri gibi gizemli bir kimsenin haberi olmadan ve gizemli bir şekilde ortadan kayboluyordu. Bu durum tüm dünyanın ilgisini çekti. İnsanlar sadece bu monolitleri görmek ve fotoğraf çekilebilmek için yüzlerce kilometre yolculuk yaptı. Yerel araştırmacılar ve yerel basın organları ise bu nesnelerin ne olduğunu açıklamak konusunda yetersiz kaldı.

ABD’nin önde gelen gazetele-

rinden New York Times (NYT) kaybolan Romanya monoliti için “Bu eser büyük ihtimalle bir sanat eseriydi ve kamuya açık bir alanda sergilenmesi yasak olduğu için el konuldu.” iddialarında bulundu. California eyaletindeki Atascadero kasabasında yer alan Pine Dağı’ndaki monoliti ise bir grup sanatçı sahiplenmeye çalıştı.

Monolitlerin bu gizemli hali internet dünyası için mizah ve komplo teorisi malzemesi oldu. Bazı insanlar bu monolitlerin “flashbellek”lere çok benzediğini ve Tanrı’nın, tüm dünyayı etkisi altına alan koronavirüs için bu flashbellekler ile “antivirüs programı” indirdiği benzetmesi yaparken, bazıları ise bu monolitleri UFO’lara benzetti ve uzaylıların dünyayı işgal girişimi olarak yorumladı. Gizemli monolitler aynı zamanda “2001: A Space Odyssey” filmindeki nesnelere benzetildi. Bu durum halkta hem bir merak hem de bir panik uyandırdı. Neyin nesiydi bu monolitler?

Sır Perdesi Kalktı!

İlk olarak kasım ortasında ABD’nin Utah eyaletindeki bir çölde, daha sonra da Romanya, İngiltere ve Hollanda gibi ülkelerde görülen

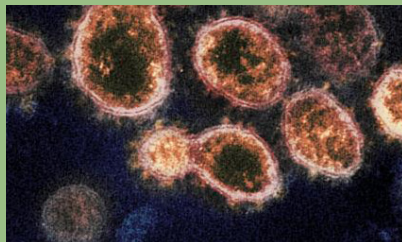
monolitlerin arkasında Amerikan teknoloji ve medya hizmetleri sağlayıcısı ve yapım şirketi Netflix olduğu ortaya çıktı. Bulunduğu günden bu yana uzaylılarla ilişkilendirilen ve çeşitli komplo

teorilerine konu olan parlak metal monolitlerin, dijital içerik platformu Netflix için hazırlanan bir komedi şovunun parçası olarak dikildikleri anlaşıldı.

Konuyla ilgili YouTube’a yüklenen “Neden tüm dünyada monolitler yaptım?” başlıklı videoda, monolitlerin dünyanın çeşitli yerlerine dikilmesinin sebebinin, Netflix’te yayınlanacak ‘Teyze Donna’nın Büyük Eski Eğlence Evi’ adlı komedi şovu tanıtım olduğu ifade edildi. Monolitlerin, videoyu çeken Avustralyalı şakacılar Mark Samuel Bonanno, Broden Kelly ve Zachary Ruane tarafından üretildiği öğrenildi. [14] [15]

ANTİKORLARA YAKALANMAYAN KORONAVİRÜS MUTASYONU TESPİT EDİLDİ

Rabia Can

Bilim insanları geçtiğimiz günlerde koronavirüse bir savunma olarak kullandığımız antikorların artık geçersiz olduğunu kanıtlayan bir mutasyona rastladı. Spuntik’in Nature dergisinden aktardığı bilgilere göre Fred Hutchinson Kanser Araştırma Merkezi uzmanları, üç monoklonal antikorun bağlanmasını -laboratuvarında oluşturulan ve özel tedavinin bir parçası olarak hastalara uygulanan- engellenebilecek olası tüm koronavirüs mutasyonlarını haritalandırdı. Deney ve çalışmalar sonucu elde edilen verilere maalesef pek iç açıcı değil. Çünkü koronavirüs mutasyonlarından birinin hiçbir antikora yakalanmama özelliğine sahip olduğu keşfedildi.

Bilim insanları bir tür mutasyonun, virüsün hücrelere girme bölgesi olan ve RBD adı verilen bir protein segmentini etkilediğini ortaya çıkardı. Bir mutasyon, virüsü tüm antikorlardan gizlerken diğerleri üç antikordan da kurtulmayı başardı. Olası tehlikelere de yol açtığı bilimsel olarak kanıtlandı. Uzmanlar, Hollanda ve Danimarka’da antikorların tümüne direnen bu tip koronavirüsün mutasyonunun tespit edildiğini açıkladı. Rus vekil Onişenko ise tüm bunların birer söylentiden ibaret olduğunu savunuyor ve bilimsel kanıtlarının olmadığını ileri sürüyor. [18][19]

28 YAŞINDA DOĞAN BEBEK “MOLLY”

Barış Güzelkan

Amerika Birleşik Devletleri’nin Tereasa kentinde dünyaya gelen Mobby Everette Gibson, şu ana kadar en uzun dondurulmuş embriyodan hayata gelen bebek olarak tıp tarihine kaydedildi. Bebek ile annesi neredeyse aynı yaşlarda.

Molly bebek, 28 yılını taşıyıcı annesinin karnında dünyaya gelene kadar donmuş embriyoda geçirerek dünyaya geldi. Bundan dolayı Molly bebek normalde 26 Ekim’de doğmasına rağmen gerçek doğum tarihi Ekim 1992 olarak kayda geçti. Bu nedenle biyolojik olarak annesi Tina Gibson’dan sadece 18 ay küçük sayılıyor. Gibson ailesinin başarısız sonuçlanan çocuk yapma girişiminin ardından farklı bir yola başvurmayı düşünmesi sonucunda aralarında genetik bağ olan donmuş embriyo halindeki Emma ve Molly’i evlat edinmeye karar verdiler. Molly gibi Emma adlı çocukları da 24 sene boyunca donmuş halde kalmış ve 2017’de dünyaya gelmişti. Sonuç olarak genetik olarak aynı anne-babadan gelen bu iki kız kardeş, yıllarca donmuş halde bekledikten sonra aynı anneden dünyaya geldi.

Molly ve Emma, Knoxville’deki National Embryo Donation Center’da (NEDC) saklandı. NEDC laboratuvarının direktörü Carol Summerfelt, Molly’nin dünyaya gelmesiyle embriyoların en az 27 yıl hayatta kalabileceklerini anladıklarını belirtti. Ancak NEDC verilerine göre bağışlanan embriyoların ortalama %75’i hayatta kalıyor ve anneye aktarılan embriyoların da %49’u doğum yoluyla dünyaya geliyor. Bundan dolayı her embriyonun başarılı olamayabileceğini de dile getirdi.

Tarih

HÜR ADAM: KAZAKİSTAN

İlayda Karul

Kazakistan 10 Aralık 1991’de kurulmuş, Orta Asya ve Doğu Avrupa’daki Türkî halka sahip bir bağımsız devlettir. Kazakistan, günümüzdeki yedi bağımsız Türk devletinden biri olup Türk Keneşi’nin üyesidir. 2.724.900 km² yüzölçümü ile dünyanın en büyük dokuzuncu ülkesidir. Aynı zamanda doğal kaynaklar açısından oldukça zengindir.

Paleolitik dönemden bu yana Kazakistan’da yerleşim olduğu bilinmektedir. Kumanlar, 11. yüzyılın başlarında modern Kazakistan’ın bozkırlarına geldi. Kıpçaklar ile birleşip geniş Kuman-Kıpçak Hanlığı’nı kurdular. Kazakların ilk kurduğu devlet ise Nogay Hanlığı’dır. Nogay Hanlığı sonradan Kazak Hanlığı’na dönüştürüldü. 20 Nisan 1782’de bir seyahat esnasında dönemin hükümdarı Abdullah Han, Ruslar tarafından esir alındı. Bunun üzerine Ruslar’a karşı açıkça mücadeleye başlatıldı. Bu sırada bazı iç karışıklıklar yaşandı. Nihayet Argın boyu sultanı Bökey, 1812’de hanlığını ilân ederek Orta Cüz Kazaklarını iki hanlı bir duruma düşürdü. İki hanın birbiriyle mücadelesi Kazaklara büyük zarar verdi. 1817’de Bökey Han’ın, 1819’da Veli Han’ın ölümü Kazakları bu sıkıntıdan kurtardıysa da başa di-rayetli bir hanın gelmeyişi, Ruslar’ın Balkaş gölüne kadar Kazak topraklarını işgaline sebep oldu. Sonunda Ruslar bütün Orta Cüz Kazak topraklarını ellerine geçirdiler. XIX. yüzyılın ilk yarısında Orta Cüz ile Büyük Cüz’ün kuzey kısmı Rus hâkimiyetine girdi. 1916’da I. Dünya Savaşı sırasında Ruslar’a karşı büyük bir ayaklanma oldu. Görünür sebebi Ruslar’ın 18-43 yaş arasındaki Kazak erkekleri askere almak istemesiydi.

Ancak arka planda Ruslar’ın toprak politikasına karşı duyulan uzun süreli rahatsızlık, vergilerin ağırlığı ve savaş döneminde el konulan Kazak kaynaklarına tepki vardı. Kazak-Rus ilişkileri bu gerginlikten kurtulamadı. 1917 Bolşevik İhtilâli’nde Kazaklar, çarlık düzeninin yıkılmasını büyük sevinçle karşıladılar. Özerklik talep edildi.

Nisan 1917’de Orenburg’da ilk Kazak kurultayı toplanarak resmen siyasetonomi, idare ve okullarda Kazak Türkçesi’nin resmî dil olması taleplerini gündeme getirdi. Bundan birkaç ay sonra toplanan II. ve III. Kazak kurultaylarında ordu kurma, anayasa hazırlama ve seçim yapılması kararı alındı. Kasım 1917’de Petrograd’da merkezî hükümetin çöküşünün ardından, Kazaklar kısa bir özerklik dönemi yaşadı.

Bolşeviklerin başa gelmesinden sonra 20 Ağustos 1920’de Kazak Özerk Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti kuruldu. 26 Ağustos 1920’de Rusya Sovyet Federatif Sosyalist Cumhuriyeti içinde Kırgız -Kazak olmalarına rağmen o dönem Kırgız olarak anılıyorlardı- Özerk Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti kuruldu. Haziran 1925’te Kırgız Özerk Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti, Kazak Özerk Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti olarak

yeniden adlandırıldı ve idarî merkezi, Nisan 1927’de Almatı’ya taşındı.

5Aralık 1936’da Kazak Otonom Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti, Rusya Sovyet Federatif Sosyalist Cumhuriyeti’nden ayrıldı ve Kazakistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti kuruldu. Sovyetler Birliği’nin 1991’de dağılmasından sonra aynı yıl içinde Kazakistan bağımsızlığını ilân etti ve günümüz Kazakistan Cumhuriyeti kıuruldu.

Ülkenin ilk cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev oldu. 1997’de hükümet, Kazakistan’ın başkentini Almatı’dan Astana’ya taşıdı. Ülkenin resmi dili Kazakça ve Rusça olarak belirlendi. Halkın büyük bir çoğunluğu Rusça’yı akıcı konuşabiliyor. Kazakistan’da Kazakça eğitim veren okullar olduğu gibi Rusça eğitim veren okullar da -özellikle üniversiteler- bulunuyor. Hükümet Ocak 2015’te Kiril alfabesinden 2025 yılına kadar kademeli olarak Latın alfabesine geçirileceğini duyurdu. 2018’den itibaren Parlamentoda Rusça kullanılması yasaklandı. Nursultan Nazarbayev 19 Mart 2019’da istifa etti. 23 Mart 2019’da Astana’nın adı Nursultan Nazarbayev’e ithafen ‘‘Nur-Sultan’’ olarak yeniden adlandırıldı. [79][80][81][82][83]

TÜRKİYE’DE BOŞNAKLAR

Furkan Pilavcılar

Boşnaklar, Slav kökenli bir halktır. Boşnakların kökenleri Bogomillere dayanır. Bogomillere tam olarak bir millet diyemeyiz fakat mezhep diyebiliriz. Katolik ve Ortodoks Hristiyanların ‘‘teslis’’ yani üçleme inancına karşı çıkan Hristiyanların kurduğu Bosna Kilisesidir. Tek bir yaratıcıya inandıkları için Müslümanlara bu yönden benzerler. Bosna Hersek, Sırbistan, Hırvatistan ve Türkiye çoğunlukla yaşadığı ülkelerdir.

Fatih Sultan Mehmet, Bosna’yı 1463 yılında fethetti. İnançları, İslamiyet’e benzediği için zamanla Müslüman oldular. Osmanlı İmparatorluğu’nun uyguladığı iskân politikası sayesinde Anadolu’dan Türkmen aileler, Bosna Hersek’e yerleştirildi. Böylece Bosna Hersek’in Türkleşmesi ve İslamlaşması kolaylaştı. Blagaj Tekkesi, bu iskân politikasının bir ispatıdır. Mostar şehrinde bulunan bu tekkede bir Türkmen Bektaşî dedesinin yattığı bilinmektedir.

1878 yılında Bosna, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu’na verilince halk içinde isyanlar ve iktidar mücadelesi ortaya çıkmaya başladı. Boşnaklara eziyetler, işkenceler edildi. Bu olaylardan sonra Boşnaklar siyasi, ekonomik, kültürel ve dini sebeplerle Türkiye’ye göç etmeye başladılar. Bu olaylar, birinci göç dalgasının sebebi oldu.

Birinci göç dalgası, 1881-1882 yılları arasında oldu. Avusturya-Macaristan, Boşnakların da orduya katılmasını zorunlu hale getirmişti. Dinden uzak-

laşmak istemeyen Boşnaklar, göç müracaatlarını artırdı. İstanbul’daki İskân-ı Muhacirin Komisyonu’na göre, o dönemde Osmanlı Devleti’ne 72.000 Boşnak göç etmişti.

İkinci göç dalgası, 1900-1901 yılları arasında oldu. Ali Fehmi Džabić adlı Mostar Müftüsü isyan etti. İktidarın, Boşnakları İstanbul’dan ayırma isteği üzerine bazı sosyal ve dini sebeplerden dolayı isyan çıktı fakat bu isyan bastırıldı. Boşnaklar zorunlu göçe tâbi tutuldu.

Üçüncü göç dalgası, 1908’de Avusturya-Macaristan’ın Bosna’yı ilhak etmesiyle başladı. 1910 yılının sonuna doğru göç eden Boşnak sayısı 17.044’ü buldu. 1878-1912 yılları arasında göç eden Boşnak sayısı kesin değildir. Avusturya-Macaristan İmparatorluğu’nun resmi kayıtları 63.000 sayısını kabul eder. Fakat Boşnak tarihçi Mustafa İmamo- vić 180.000 sayısını kabul etmektedir.

Boşnakların 2.Dünya Savaşı’ndan önceki göçleri üstte belirttiğim gibidir. İkinci Dünya Savaşı öncesinde, sırasında ve sonrasında da Türkiye’ye göç ettiler. Sırların, Büyük Sırbistan hedefi ve ‘‘etnik temizlik’’ dediği soykırımlar Boşnakların Türkiye’ye göç etmesinin sebeplerindendir.

Kültürleri

Boşnak mutfağı, Türk mutfağına benzemektedir. Börekleri, mantıları ve hamur işleri meşhurdur. Türkiye’de Boşnak yemeklerinin yapıldığı lokantaları bulmak mümkündür. Ayrıca Boşnak kahvesi de oldukça ünlüdür. Müzikleri, Kafkas ve Kırım Tatar müziklerinde olduğu gibi akordeon ağırlıklıdır. Böylece Türk müziğiyle de az çok benzerlikleri bulunmaktadır. Bosna Hersek’ten, Karadağ’dan ve Sancak bölgesinden Türkiye’ye göç eden Boşnaklar’ın ana dilleri Boşnakça’dır. Fakat ikinci, üçüncü ve ilerleyen nesiller yavaş yavaş Boşnakçayı unutmuştur. Yine de Türkiye’de Boşnaklar arasında Boşnakçayı hiç bilmeyen birine rastlamak imkânsızdır.

Bosna Hersek’teki Tarihi Yerler

Blagaj Tekkesi, Mostar Köprüsü, Gazi Hüsrev Bey Camii gibi birçok tarihi mekân Bosna Hersek’i güzelleştirmektedir. Bu yazdığım üç mekân da Osmanlı Dönemi’ndeki eserlerdendir. Ayrıca Bosna Hersek Ulusal Parkı, Sarajevo’daki (Saraybosna) Başçarşı, Miljacka Nehri ile çevrelenmiş Sönmeyen Ateş Anıtı gibi daha birçok yer Bosna Hersek’te gezilebilecek yerlerdendir. [74][75][76][77][78]

TARİH NASIL ÖĞRENİLİR?

Hakan Gölbek

Hepimizin tahmin ettiği gibi tarih diğer bilimlerden biraz ayrışır, farklı bir bilimdir. Laboratuvara koyup incelenemez, üzerinde deney ve gözlem yapılamaz. Diğer bilimlerde olduğunugibi deneyler yapıp aynı sonuçlara ulaşarak doğru aranamaz. Tarihte doğruya ulaşmak başkadır. Çünkü tarih deneye tabi tutulamaz ve gözlemlenemez. Bu yüzden tarihi öğrenirken ve araştırırken farklı metotlara başvurulur. Mutlak doğruyu elde etmek zordur. Bu yazımda genel kültür ve tarih temeli edinmek isteyen ancak araştırmaya ve öğrenmeye nerden, nasıl başlayacağımı kestiremeyen gençlere birkaç öneride bulunacağım. Hatta tarih alanında kapsamlı bilgisi olan ve tecrübesini çok üst düzeye taşımak isteyenler için de üst düzey metotlar ve öneriler vereceğim. Başlamadan önce uyararak isterim. Bu yazıda bahsedeceğim tüm metotların tarihin her alanını araştırmak için yeterli olduğu düşünülmemelidir. Aynı şekilde sözü geçen metotların hepsi bir araştırmacı için tamamen yeterli olduğu varsayılmamalıdır. Fakat burada bahsettiğim metotlar çoğu kademede çoğu tarih meraklısı için yeterli olacak seviyededir. Bunu göz önünde tutarak yazımıza başlayalım.

Tarih Öğrenmenin Temelleri

Tarih öğrenirken mutlak doğruya en yakın bilgiyi aramamız gerekiyor. Bunu yaparken unutmamamız en önemli temel şudur: ‘‘Tarihte yaşanmış her olay ve olgu herkesin beklediğini karşılamayabilir.’’ Her okuyucunun sevdiği bir tarihi şahsiyetin aleyhine sonuçlar tarihin raflarından çıkabilir. Çocukluğundan beri doğru bildiği gerçeklerin yanlışlığı kanıtlanabilir veya hiç ummadığı bir bilgiyle karşılaşabilir. Tarih öğrenirken bunların normal olduğunu ve istediğimiz sonuçlara ulaşmak için değil de doğruyu öğrenmek için araştırmayı yapmamız gerektiğini unutmayalım. Tarih araştırırken karşılaştığımız onlarca kaynak arasında diğerlerine tezat olmasına rağmen tek bir kaynağa yönelmek bizi mutlak doğrudan uzaklaştıracağı için bunu yapmaktan çekinmeliyiz. Örneğin Sultan Melikşah ile alakalı bir araştırmada Sultan Melikşah’ın bir hatasını veya bir doğrusunu onlarca kaynak arasından sadece bir tanesinde görürssek bu bilgiye şüpheci yaklaşmamız gerekir. Tarih konusunda temel araştırmamızı bu doğrultuda yapacağız. O halde başlangıç düzeyi bir araştırmada neler yapabileceğimize bakalım.

Başlangıç Düzeyi Tarihi Araştırmalar

En azından benim kabulüme göre başlangıç düzeyinde bir tarih araştırmasını yaparken yararlanacağımız kaynaklar hepimizin de karşılaştığı kaynaklardır. Başlangıç düzeyi araştırmalarımızda temel olarak interneti kullanırız. Yazarların konuşmalarını, makalelerini ve sözlerini araştırıp bunlar doğrultusunda bilgi edinebiliriz. Yazılar, videolar ve internetteki diğer içeriklerle araştırdığımız bir konuda başlangıç düzeyinde araştırmalar yapabiliriz. Herhangi bir kişi veya kişilerin bu şekilde bilinmesinden fayda sağlamayacağı çoğu tarihi bilgi internet üzerinde doğru paylaşılmıştır. Fakat daha derin, güncel tartışmalar ve bazı kişilerce böyle bilinmesinden istenen tarihi konularda başlangıç düzeyi bir araştırmayla doğru bilgiye ulaşmak çok zordur. Bu tarz derin konularda araştırma yapmak için orta ve üst düzey metotları kullanmamız gerekir. Fakat temel düzeyde bir araştırma, Erich von Manstein’ın kim olduğunu veya Metehan’ın kim olduğunu bize öğretebilir.

Orta Düzey Araştırma Metotları

Orta düzey araştırma metotları tarihte bir konuyu bizim sahip olduğumuz imkânları zorlayarak her türlü engele rağmen aradığımız doğruya ulaşma-

mızı sağlayacak yeterliliktedir. Orta düzey tarih araştırmaları genelde güncel basılmış kitaplardan ve tarihçilerin -en azından tarih alanında konuşanların- uzun saatler süren konuşmalarını detaylıca dinleyerek yapılabilir. Tarihçiler konusunda burada bir parantez açmak istiyorum. Her ne kadar belli başlı konularda tümü aynı fikirde olsa da farklı fikirlerin sunulduğu bir konuda tarihçilerin söylemlerine mesafeli yaklaşmak önemli. Her tarihçinin hatta benim çoğu konuda ilk kaynağım olsa da Halil İnalcık’ın bile her verdiği bilgiye araştırma yapmadan ve doğruluğunu tasdik etmeden koşulsuz şartsız inanmamalıyız.

Söylemleri beklentimizi karşılamasa da yine her tarihçinin her dediğine ‘‘Ben bu tarihiye güvenmiyorum.’’ diyerek karşı çıkmamak, mutlaka araştırma yapıp tasdik etmek çok önemlidir. Bu şekilde çoğu insanın aradığı bilgiye doğrudan ulaşması çok daha kolay olur.

Üst Düzey Araştırma Metotları

Üst düzey araştırma metotları ise genellikle tarih alanında meraklı ve edindiği bilgileri sadece kendisine değil çevresine de aktaran kişilerin kullanması ideal metotlardır. Bu demek değil ki orta düzey bir tarih araştırmacısının bu metotları kullanması fazla kaçır. Herkes her düzeyden herhangi bir metodu gerekli gördüğünde araştırmasında kullanabilir. Peki, üst düzey araştırma metotları nelerdir? Üst düzey araştırma metotları temelde erişmesi zor bilgiye ulaşmaktır. Bunların en başında basımı durmuş -belki de birileri tarafından durdurulmuş- kitaplar yatar. Basımı sonlanmış kitapları bulup bunlardan araştırma yapmak çok daha keskin bilgiyi bize sunar. Bu yöntem için genellikle kütüphaneler verimlidir. Çok eski kitapları dahi saklayan kütüphaneler bu kitapları bulmamız için iyi bir araçtır. Bunun yanında tarihi kitapları kişilerde arayıp onlardan ödünç veya satın almak, belki de bir tanesi için fazla para vermek yine bu eserlere ulaşma yoludur. Ayrıca bazı kitaplar her ne kadar ilk aramada elimizde olmasa da internette biraz zorlayarak ulaşılabilir. Bunun için iki başlıca öneri sunabilirim: Birincisi internet üzerinde kitapların dijital versiyonlarını bulmamıza yardım edecek siteler. İkincisi ise Google Scholar (Google Akademik) tarayıcısını kullanmak. Bu tarayıcıda arama yaparsanız karşınıza sadece akademik makaleler ve eserler çıkar. Bunlar normal bir aramada muhtemelen sekizinci veya dokuzuncu sayfada bulabileceğiniz makaleler. Bunlar üzerinden araştırma yapmak da verimlidir. Bu araştırmaların en zahmetlisi fakat mutlak doğruya en yakını da devlet arşivlerinden doğrudan bu bilgiye ait vesikayı almaktır. Bu arşivlerin bazıları halka açıkken bazıları değildir. Halka açık olan arşivlerde ya web sitesi üzerinden ya da kendi arşiv binasından arayarak bulabilir ve vesika başına 1 Türk lirasından düşük ücretler karşılığında görebilir ve bir kopyasını alabilirsiniz. Bazı arşivler sadece 18 yaş üstü vatandaşlara açık olabilir. Arşivler çok geniş bir bilgi havuzuna sahip olduğu için -her ne kadar bir elimizde olmasa da- en güvenilir kaynağımızdır. Ben araştırmalarımda şu ana kadar arşivlerden yararlanmadım -en azından doğrudan yararlanmadım- fakat gerektiğinde mutlaka faydalanmayı düşünüyorum. Unutmadan söylemekte yarar var: Arşiv de olsa her bulunan bilgi gerçeği tamamen yansıtmayabilir. Arşivlerde de dönemin gazetelerine ait yazılar çıkabilir ve bunlar tarafı olabilir. Resmi kurumlara ait olmayan vesikaların doğruluğunu kontrol etmek önemlidir. Ben geçen sayıda yazdığım Kanuni Sultan Süleyman’ın mektubu ile alakalı yazıda orta düzey metotlardan yararlanmıştım fakat şu an konuyu gizli kalacak önümüzdeki yazılarımda üst düzey yöntemleri tercih ediyorum. Siz de araştırmalarınızı -kendiniz veya başkaları için- yaparken bahsettiğim önemli çizgiler ve yöntemler içerisinde ya da fazlasından yararlanarak yapabilirsiniz. Umarım herkes kolay yoldan doğru bilgiye ulaşabilir.

KILIK KIYAFET KANUNU

Yağız Efe Düzgün

Osmanlı Devleti’nde giyim konusundaa II. Mahmut dönemine kadar çok farklı bir yapılanma bulunmaktaydı. Özellikle padişahlarda ve saray eşrafında görülen kavuk, sarık, kaftan ve özel dikim elbiseler ile halk kesiminde görülen şalvar, gömlek, kuşak ve yelek gibi kıyafetler vardı.

II. Mahmut dönemine gelindiğinde birçok konuda olduğu gibi giyim kuşamda da bazı ıslahatlar yapıldı. 1828 yılında yayınlanan Kıyafet Nizamnamesi ile sarık, cübbe ve kavuk giyilmesi yasaklandı ve devlet memurlarına ceket, pantolon ve festenden oluşan takımın giyilmesi zorunluluğu getirildi. II. Mahmut kendisi de sakallını kısa kesip modern kıyafetlerle

halkın içine çıkarak halka örnek oldu. İlerleyen dönemlerde Osmanlı’da giyim kuşam farklı kararlar ile değişti rildi ve Sultan Abdülmecit döneminde tüm memurların pantolon giymesi zorunlu hale getirildi. Ayrıca padişah da kravat takarak Türk topraklarında kravatı bir kültür haline getirdi.

1900’lü yıllarda ise Beyoğlu semtinde açılan Rus şapkacı dükkânları, Anadolu topraklarında şapka kullanımının sağladı. Daha sonraki dönemlerde birçok farklı grup tarafından özel olarak tercih edilen şapkalar Cumhuriyet Dönemi ile birlikte Türk kültüründe Kılık Kıyafet Kanunu kapsamında gösterildi ve Mustafa Kemal Atatürk 1925 yılında şapka ile halkın karışına çıkmasıyla şapkayı önemli bir noktaya ulaştırdı. Daha sonra da 25 Kasım 1925’te Şapka Kanunu, 3 Aralık 1934’de de Kıyafet Kanunu çıkarıldı. Kıyafet Kanunu, halkın ve memurların çağdaş bir görünüme ka-

vuşması için çıkarılan bir kanundur. Bu kanunla birlikte belirli kıyafetlerin giyilmesi yasaklandı. Kadınlar ise çağdaş giyinmeye teşvik edildi ancak kadın giyimine dair herhangi bir yasal düzenleme yapılmadı.

Kanunun İçeriği: Bazı Kisvelerin Giyilemeyeceğine Dair Kanun

Devlet memurlarına şapka giyme zorunluluğu getiren Bakanlar Kurulu karararnamesinin çıktığı 2 Eylül 1925 günü, din adamı dışındaki kişilerin cübbe ve sarık giymeleri yasaklandı. Şapka takmayan memurlar ve fes, sarık gibi başlıkları takanlar, bir yıla kadar hapisle cezalandırılmasına karar verildi. 1934 yılında ise din adamlarının dinî kıyafetlerini sadece ibadet yerlerine giymelerine dair bir yasa çıkarıldı. Yani şapka takmak halk için zorunlu değildi ama kafalarına illa bir şey takmak istiyorlarsa bu şapka olacaktı -fötr şapka kasket gibi-. Ancak devlet memurları şapka giymek zorundaydı. [84][85]

Tarih

HARF İNKILABI

Yağız Efe Düzgün

1 Kasım 1928 tarihinde 1353 sayılı Yeni Türk Harflerinin Kabulü ve Tatbiki Hakkında Kanun mecliste kabul edildi ve kanun 3 Kasım 1928 günü Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Bu yasayla birlikte o güne kadar kullanılan Arap harflerine dayanan Osmanlı alfabesinin resmîyeti son buldu ve Latin harflerini esas alan Türk alfabesine geçildi. Türk alfabesi, Latin alfabesiyle birebir aynı değildir ve harflerin okunuşu da farklıdır. Türkçenin seslerini karşılayan yeni harfler (ç, ğ, i, ş, ü, ö) eklenmiştir.

Tarihçe

Türklerin ilk kullandığı alfabe Göktürk alfabesiydi. Orhun Kitabeleri bu alfabeyle yazıldı. Kitabeleri ilk okuyan kişi Danimarkalı Wilhelm Thomsen’dı. Bu alfabe 38 harften oluşur. Sağdan sola yazılır ve satırlar yukarıdan aşağıya doğrudur. Daha sonra Arap harflerine benzeyen Uygur alfabesi kullanıldı. Türkler İslamiyet’i kabul ettikten sonra ise Arap alfabesine geçildi ve uzun süre bu alfabe kullanıldı. Osmanlı’da ise son dönemlerde alfabe reformu önerileri duyulmaya başlandı. Bu önerilerden ilki Osmanlı alfabesini düzeltmekti. İkincisi ise Latin harflerine geçmekti. Fakat Osmanlı zamanında Tanzimat ve Islahat Fermanları gibi bazı batılılaşma hareketleri yapılsa da alfabede bir değişikliğe gidilmedi..

İlk Reform Önerileri

Latin alfabesine geçiş ilk kez Azerbaycanlı Feth Ali Ahundzade tarafından önerildi. 1908-1911 yılları arasında Latin esaslı yeni Arnavut alfabesi benimsendi. Bu gelişme Türk aydınlar tarafından da tartışıldı. 1914 yılında Hürriyet-i Fikriye adlı dergide çıkan makaleler Latin harflerine geçilmesini, bu değişimin kaçınılmaz olduğunu ileri sürdü. Fakat dergi, bu makalelerden dolayı İtihat ve Terakki iktidarı tarafından yasaklandı. Bu dönemdeki tartışmalar yeni bir alfabenin kabulünden ziyade mevcut alfabenin iyileştirilmesi üzeri-

neydi. Bu yöndeki ilk girişim de 1862 yılında Münif Paşa tarafından yapıldı. Münif Paşa bir konferansta; hareke kullanılmadığı için bir kelimenin çeşitli biçimlerde okunabildiğini, anlamları bilinmeyen bazı kelime ve özel isimlerin diğerlerinden ayırt edilemediğini, büyük harf olmadığı için özel isimlerin diğerlerinden ayırt edilemediğini, Avrupalıların yazılarında böyle problemler olmadığı için 6-7 yaşından başlayarak her insanın okuma-yazma öğrenebildiğini, bizde yazım zor olduğu için halkın okuma-yazma işinde sıkıntı çektiğini belirtti. Ayrıca Arap harflerinin kitap basımı için de uygun olmadığını, diğer milletlerin 30-40 harfle istedikleri kitapları basarken bizde düzyazı ile kitap basabilmek için bile yüzlerce işaret ihtiyacı olduğunu savundu. Münif Paşa, bu eleştirilerinden sonra bir öneride bulundu. Buna göre: Alfabenin kolay okunabilmesi için harflere işaret koyulmalı, yeni sesli harfler türetilmeli ve harfler ayrı yazılmalıdır.

Münif Paşa ile başlayan bu tartışmalar, 1876 yılına dek sürdü. Birçok aydın, harf değiştirmenin zor olacağını, iyileştirme yapmanın daha makul olduğunu

savundu. II. Abdülhamid döneminde bu tartışmalar devlet baskısı yüzünden azaldı. II. Meşrutiyet’in ilanından bir süre sonra tekrar gündeme geldi. Bu yıllarda harf ve yazım kurallarını düzeltmek ve düzenlemek için komisyonlar oluşturuldu. Yani alfabede sorun olduğu Osmanlı devletince de kabul edildi ve düzenlenmesi için resmi çalışma başlatıldı.

Atatürk ve Harf Devrimi

Atatürk bu konuyla 1905-1907 tarihleri arasında Suriye’deyken ilgilenmeye başladı. 1922 yılında Halide Edip Adıvar’la bu konuyu konuştu ve böyle bir değişikliğin sert önlemler gerektireceğini söyledi. Bu konu daha sonra İzmir İktisat Kongresi’nde de tartışıldı ama henüz zamanı olmadığı için reddedildi.

28 Mayıs 1928’de TBMM tarafından resmi daire ve kuruluşlarda uluslararası rakamların kullanılmasıyla ilgili bir yasa çıkarıldı. Çok zaman geçmeden Harf İnkılabı için de bir komisyon oluşturuldu. Bu komisyonda inkılabın, beş ila on beş yıl süreceği öngörüldü. Falih Rıfıkı Atay’ın anlattığına göre Atatürk

“Bu ya üç ayda olur ya da hiç olmaz.” diyerek çalışmaların hızlanmasını istedi. Bir süre sonra ise yeni harfler tanıtılmaya başlandı.

Harf İnkılabının Sebepleri ve Faydaları

Arap harflerinin dilimize uygun olması, İngilizce ve Fransızca gibi yabancı dillerin öğrenilmesinin zor olması, bilim ve teknolojiye gelişmiş ülkelerin Latin harflerini kullanması Harf İnkılabı’nın sebepleri arasındadır. Faydaları ise şu şekilde sıralanabilir: Okuma yazma seferberliğiyle birlikte okuryazar oranı arttı, okuma yazma öğrenmek kolaylaştı, yabancı dil öğrenmek kolaylaştı Dilde sadeleşme ve Türkçeleşme çalışmalarına yardımcı oldu Türk kültürünün gelişmesine katkı sağladı

Yıllara Göre Okur Yazar Oranı

1923 - %2,5 (Turgut Özakman, bu oranın daha düşük olduğunu, kadınlarda %0,7’ye kadar düştüğünü söylemiştir.)
1927 - %10,5 (Resmi sayımlar)
1935 - %20,4 (1935 sayımları)
[86][87][88][89][90]

NOBEL ÖDÜLLERİ

Furkan Pilavcılar

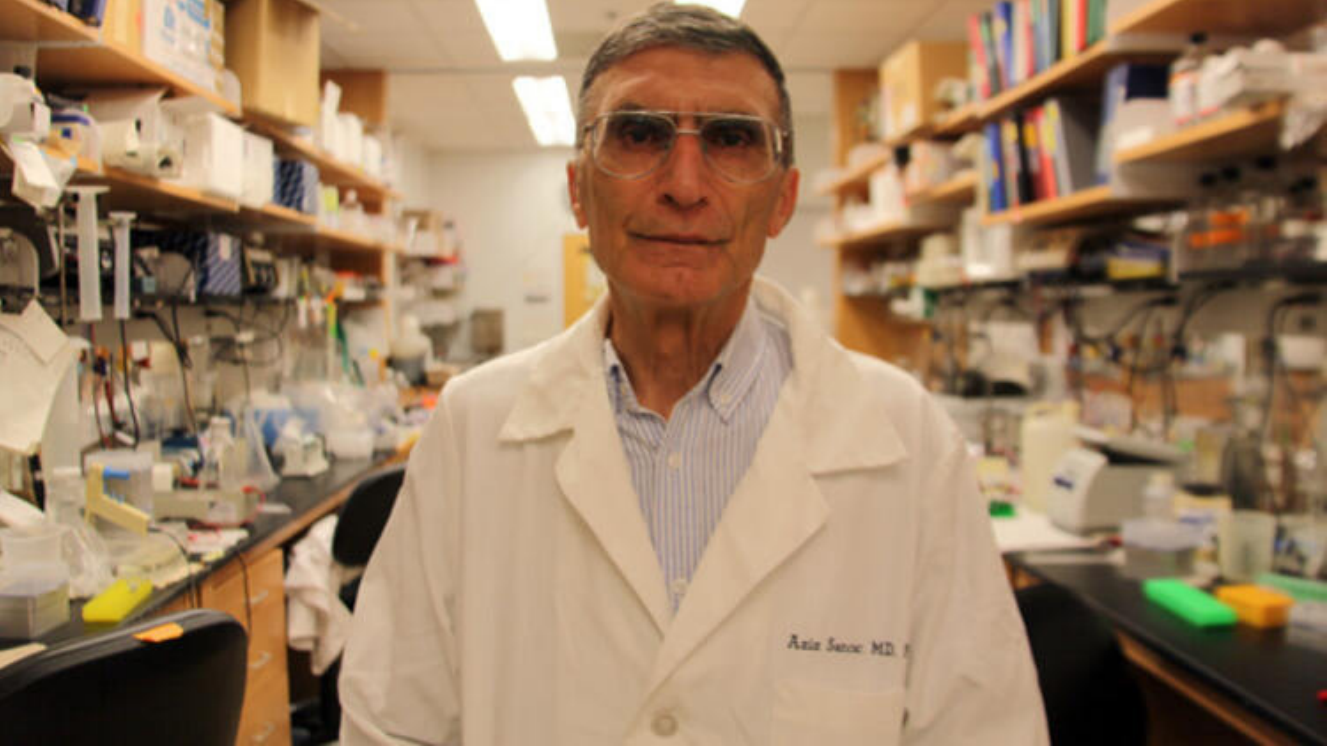
Nobel Ödülü, dünyada bilinen en prestijli ödüldür. Ünlü kimyager, dinamitin mucidi Alfred Nobel adına, onun servetinin faizi kullanılarak verilen ödüldür. Her yıl 10 Aralık’ta dağıtılır. 1901 yılından beri insanlığa hizmet edenleri ödüllendirmek için altı dalda verilir. Nobel Ödülleri, kuruluşundan itibaren beş dalda dağıtılmaktaydı: edebiyat, fizyoloji/tıp, fizik, kimya ve barış.1968 yılında alınan bir karara göre ekonomi dalında da verilmeye başlandı.

Fizik ve ekonomi dallarındaki adayları İsveç Kraliyet Akademisi değerlendirir ken ekonomi alanındaki ödüller Sveriges Bank ve İsveç Merkez Bankası tarafından verilir. İsveç Bilim Akademisi kimya dalındaki, Karolinska Enstitüsü fizyoloji veya tıp alanındaki kazananları belirler. Edebiyat dalıyla İsveç Akademisi, barış alanıyla ise Norveç Nobel Komitesi ilgilenir. Ödüller Stockholm Belediye Binası’nda (İsveç) dağıtılır. Sadece barış alanındaki ödüller Oslo’da (Norveç) dağıtılır. Bu ödüllerin 10 Aralık’ta sahiplerine teslim edilme nedeni ise Alfred Nobel’in 10 Aralık’ta ölmesidir. Kendisi dinamiti icat ettiğinden dolayı aldığı tepki onu üzmüş, bunun üzerine vasiyetinde kendi servetinin her yıl, faize göre, insanlığa hizmet eden kişilere verilmesini istemiştir.

Nobel Ödülü’nü Kazanan Bazı Kişiler

Marie Curie, Nobel Ödülleri tarihinde Nobel Ödülü’nü iki kez alan ilk kişidir. 1903 yılında eşi ve eşinin arkadaşlarıyla birlikte radyoaktiviteyi keşfederek Nobel Fizik Ödülü’nü kazandı. 1911 yılında ise radyum ve polonyum elementlerini keşfetmesi sayesinde Nobel Kimya Ödülü’nü kazandı.

Hermann Muller, 1946 yılında radyasyonun mutasyona yol açtığını kanıtlayarak Nobel Tıp Ödülü’nü aldı. 1926 yılında bu çalışmasını halka yaymaya başladı fakat Nobel Komitesi, bu çalışmanın önemini ancak 1945 yılında Hiroşima ve Nagazaki’ye atom bombası atıldıktan sonra anladı.

Francis Crick, Maurice Wilkins ve James Watson 1962 yılında insan DNA’sının çift sarmal bir yapıda olduğunu kanıtlayarak Nobel Tıp Ödülü’ne layık görüldüler.

Martin Luther King, 35 yaşında Nobel Barış Ödülü’nü kazanan en genç isim olarak tarihe geçti. ABD’deki ırkçılığı durdurmak için çalışmalar yapan Martin Luther King, “ Bir Hayalim Var” konuşmasıyla ünlenmiş ve tüm dünyada eşit vatandaşlık – medeni hakları savunan kesimlerin lideri haline geldi.

Rahibe Teresa, Hindistan’ın Kalküta şehrinde “ Hayırsever Misyonerler” adında bir dernek kurarak hem Hindistan’da hem de Hindistan dışındaki fakirlere, hastalara, kimsesizlere, yetimlere, evsizlere yardım etti. Bu sayede 1979 yılında Nobel Barış Ödülü’nü kazandı.

Aziz Sancar, 2015 yılında Nobel Kimya Ödülü’ne layık görüldü. ABD’de hücrenin hasar gören DNA yapısı üzerine çalışmalar yaptı.

Orhan Pamuk, 2006 yılında Nobel Ede-

biyat Ödülü’nü kazandı. Ödülü alana kadar kitapları başka dillere çevrilmişti ama Nobel’i aldıktan sonra kitapları daha da çok dilde yayımlandı.

2019’da Nobel Edebiyat Ödülü’nü alan Avusturyalı yazar Peter Handke, Bosna’daki soykırımı inkar ettiği ve soykırımı yapan Sırp lider Slobodan Milošević’e hayranlık duyduğu için Bosna Hersek, Kosova ve Türkiye’den tepkiler aldı.

Nobel Ödülü Almamış Yazarlar ve Reddedenler

1901 yılında Nobel Edebiyat Ödülü’ne aday seçilenler arasında Tolstoy, kazanacağına kesin gözüyle bakılan bir yazardı. İsveç Akademisi, onun eserlerini “yeterince idealist” bulmayınca ödül, Sully Prudhomme adında bir yazara verildi. 1906 yılında tekrar aday gösterildi fakat Tolstoy, arkadaşı Fin yazar Arvid Yarnafelt’e mektup yazarak bu durumu engellemek istedi. Bu sefer ödül Giosue Carducci’ye verildi. Tolstoy, ödülü kazansaydı bu parayı nasıl kullanacağını bilemeyeceği için ödülü reddettiğini söyledi.

Yaşar Kemal, en az 20 kez Nobel’e aday gösterildi fakat kazanamadı. Hatta Umberto Eco, Yaşar Kemal’in “İnce Memed” adlı romanının üç kez okuduğunu ve o eserle ödül kazanamazsa diğerleri ile de kazanamayacağını belirtti.

Vladimir Nabakov, 1974’te Nobel Edebiyat Ödülü’ne aday gösterildi fakat ödülü komitede bulunan İsveçli yazarlar Eyvind Johnson ve Harry Martinson’a kapırdı. İlerleyen yıllarda bu ödülü kazanamamış olmasından dolayı üzüldüğünü belirtti.

Dünya ve Japon edebiyatında önemli bir isim olan Haruki Murakami, bugüne kadar Nobel’e yedi defa aday gösterilmesine rağmen kazanamadı.

2020 Yılında Kazananlar

Nobel Barış Ödülü, bu yıl WFP’ye (Dünya Gıda Programı) adlı kuruluş verildi. Bu kuruluş, yıllardır açlıkla mücadele etmektedir.

Nobel Edebiyat Ödülü’nü ABD’li şair Louise Glück kazandı. Louise Glück, “sade güzellikle bireysel varoluşu evrensel kılan kusursuz şiirsel sesiyle” ödüle layık görüldü.

Nobel Kimya Ödülü’nü genom düzenlemesi için geliştirdikleri yöntem nedeniyle, Emmanuelle Charpentier ve Jennifer A. Doudna kazandı.

Nobel Tıp Ödülü’nü Hepatit C virüsünün keşfedilmesine yardımcı olan bilim insanları kazandı. Bu bilim insanları şunlardır: Harvey J. Alter, Charles M. Rice ve Michael Houghton.

Nobel Fizik Ödülü, kara deliklerin keşfedilmesine yardımcı olan bilim insanlarına verildi.Ödülü paylaşan isimler şunlardır: Roger Penrose, Reinhard Genzel ve Andrea Ghez.

Nobel Ekonomi Ödülü, ihale teorisinin geliştirilmesine katkılarından dolayı, Paul R. Milgrom ve Robert B. Wilson’a verildi. [65][66][67][68][69][70][71][72][73]

KÜÇÜK BUZUL ÇAĞI

Barış Aydın

Popüler medyada ve maalesef eğitim sistemimizde bile tarih; tamamen karakterler üzerinden, yalnızca savaş ve fetihlerden ibaretmiş gibi gösterildiği için ayrıca gereğinden fazla ulusal odaklı bakıldığı için -bu durum ülkemize özgü değil, küresel bir şeydir- genelde sıkıcı bulunur. Bu sebeple üzerine pek eğilinmez. İnsanlar da tarih konusunda ideolojik duruşlarına göre tavır takınır. Örneğin merkezi bir devlet geleneğinden gelmemiz, Osmanlı İmparatorluğu’nun gerilemesinde padişahın mutlak olması gerektiği düşünülen gücüne ortak olduklarından yenicheriler ve ulemayı suçlamamıza sebep olur.

Tarihi seven kişiler var elbet. Bu kişiler genelde ya tamamen Türk tarihi ya da dünya savaşları gibi popüler konularla ilgilendiklerinden hem dünyadaki ilerlemiş farklı yöntemlere, perspektiflere uzak kalır hem de belli bir seviyenin üzerinde yorum yapamayacaklarından ötürü yalnızca herkesin tek tıkla öğrenebileceği bilgileri ezberlerler. Türkiye’nin dışından ve en azından İngilizce kitapları çeviri kullanmadan okumamız, konuyu da mümkün olduğunca bütün dünyadan seçmemiz gerekir. Bu yalnızca tarih için de değil, her bilim için geçerlidir.

Bir yaygın hata da tarihi olgular değil olaylar üzerinden okumaktır. Kompleks sebep sonuç ilişkilerini basit olaylara indirgerken basit olaylara da büyük anlamlar yükleriz. Örneğin Osmanlıların yıkılmasını, sebep sonuç ilişkileri kurarak bireylerden bağımsız bir şekilde gerçek sebepleriyle incelemektense 2. Viyana Kuşatması deyip geçeriz. Ya da İstanbul’un Fethi ile “Çağ acıp çağ kapattık.” diyerek çağları öğrenim kolaylığı açısından ayrılan dönemler olmaktan çıkarıp çok anlamlı şeylermiş gibi görürüz. Oysa tarih bu kadar dar pencerelere sığdırılabilecek kadar sığ bir alan değildir.

Özellikle iklim ve diğer coğrafi etkenler, gelenekler (kurumsallık bağlamında), ekonomik sistemler, icatlar, biyolojik etkenler ve hatta şans faktörü bile tarih üzerinde büyük fetihler yapan krallar ve generallerden daha etkilidir. Ancak İskender veya Cengiz Han gibi eksepsiyonel figürler tarihi tek başına önemli derecede etkileyebilmiştir. Bahsettğim etmenlerinden biri olan iklimin tarihe etkisini bir örnekle inceleyelim. Literatürde Küçük Buzul Çağı olarak geçen dönem 15 ile 18. yüzyıllar arasında sürdü ve pikine 17. yüzyılda ulaştı. Bu dönemde dünyanın ortalama sıcaklığı yaklaşık 1°C kadar düştü. Bunun etkilerini hayal edemeyenler için Akdeniz limanlarının altı ay boyunca donduğunu belirtiyim. Ya da İstanbul’da on altı gün boyunca aralıksız kar yağdığını hayal edin. İklimdeki bu denli keskin bir değişiklik tarım ekonomisine -bu dönemde merkantilizm ve kapitalizm yeni yeni gelişmeye başladığından bütün dünyaya tarım ekonomisi hâkimdir- büyük darbe vurdu. Ayrıca İspanyolların kolonilerinden getirdiği altınların dünya genelinde yarattığı enflasyon dalgası da eklenince dönem dönem her yerde ekonomik krizler yaşandı. İşsizlik, açlık, soğuk, kuraklık ve hastalıklar gibi problemler artış gösterdi. Bu durum insanların üzerinde büyük bir etki yarattı. Kitlesel histeri olayları arttı. Sanat, felsefe, politika, edebiyat gibi alanlar da oldukça etkilendi.

Avrupa’da halk genelinde günah keçisi olarak bazı azınlık gruplar seçildi. Örneğin cadılık davaları ve cadı avları başladı, anti Semitizm’in güçlenmesi Yahudilerin başka ülkelere sürülmesine yol açtı. Dans vebası gibi olaylar yaşandı, suç oranları büyük bir artış gösterdi. Shakespeare’in “Now is the winter of our discontent.” veya Bullinger’in “The Spring of this year was like winter, cold and wet, the wine blossom terrible, and the harvest bad.” diye yazması Küçük Buzul Çağı’nın edebiyata etkisine örneklerdir.

İklimin tetiklediği sorunlar, Avrupa’da tanrının insanların izlediği görüşünün zayıflayıp tanrının insanları terk ettiği görüşünün yerleşmesine sebep oldu. Bu da felsefede Descartes önderliğinde Rasyonalizm’in doğmasına, monizm ve dualizm gibi fikirlerin gelişmesine yol açtı, dolayısıyla Aydınlanma Çağına giden süreç başladı.

17. yüzyıl neredeyse bütün dünyada isyanların, iç savaşların, ekonomik krizlerin çıktığı bir dönemdir. İngiliz İç Savaşı, The Fronde, Dertler Dönemi, Celali İsyanları, Ming Hanedanı’nın devrilmesi, Seksen Yıl Savaşları, Otuz Yıl Savaşları, Kipper and Wipper Krizi, Babür-Maratha Savaşları bunlardan bazılarıdır. Buzul Çağının zirve yapıp ekonomiyi mahvettiği 17. yüzyılda büyük toplumsal ve siyasi problemlerin çıkması tesadüf değildir.

Ayrıca insanlığın geleceğinin, günümüz dünyasında gerginliğe sebep olan Orta Doğu, Kuzey Afrika gibi bölgelerdeki siyasi problemlerin; Çin, Rusya, ABD gibi büyük güçlerin çekışmesinin değil, sanayileşme ve onun getirdiği aşırı nüfuslanma, karbon salınımı, küresel ısınma gibi bu sefer kendi yarattığımız iklimsel ve toplumsal problemlerin, başka bir gezegeni kolonileştirme veya yapay zekâ gibi bilimsel gelişmelerin ekseninde şekilleneceği çok açıktır. Bir önceki yazıyı bol bol okuma tavsiyesiyle bitirmiştım. Bunu da doğru şeyler okuma tavsiyesiyle ve bir tashihle bitireyim. “Tarihle kalın.” yazmıştım fakat başta belirttiğim problemlerin çoğunun tarihtekalmak temelli olduğunu düşünerek tarihle kalmayın, okuyun ve geleceğe bakmaya devam edin.

138 YILDA BİR İLK

Zeynep BEKTAŞ

1882 yılında Almanya'nın başkenti Berlin'de kurulan Berlin Filarmoni Orkestrası tarihinde bir ilk yaşandı. 13 yaşından beri Berlin Filarmoni'de çalma hayali kuran keman sanatçısı Hande Küden, birçok farklı milletten oluşan ve 2006 yılında “En İyi On Avrupa Orkestrası” arasında üçüncü seçilen Berlin Filarmoni Orkestrası'nın kadrolu ilk Türk kemancısı oldu. 1992 yılında Adana'da doğan Hande Küden, 9 yaşından üniversite sona kadar Çukurova Üniversitesi Devlet Konservatuarı'nda eğitim gördü. Annesi piyano çalmasını istemesine rağmen kemanda ısrar etti. Lisans eğitimine başlamadan sınavlarına katıldığı Borusan Filarmoni Orkestrası'na birincilikle girdi. Yüksek lisans

için Berlin Hanns Eisler Müzik Akademisi'nde Stephen Picard'ın öğrencisi olduktan sonra ulusal ve uluslararası birçok yarışmada birinci oldu.

Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası ve İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası eşliğinde solist olarak konserler verdi. Türkiye-Almanya Gençlik Orkestrası'nda ikinci keman grup şefi olarak görev aldı. Ülkemiz hariç Almanya ve Rusya'da resitalleri oldu. Berlin Filarmoni Orkestrası Hande Küden'in kadroya alınmasını internet sitesinden duyururken Hande Küden'in Berlin Filarmoni'de mükemmeliyetçi olmayı ve ne kadar konser verirse versinler her konserde aynı tutkuyla çalmayı öğrendiğini yazdı. [53]

GRAMMY ADAYLARI AÇIKLANDI!

Betül SANCAKLI

Geçtiğimiz günlerde Amerika'nın üç büyük ödül töreninden belki de en prestijlisi olan 63. Grammy ödüllerinin adayları açıklandı. Bazı sanatçılar ilk adaylıklarını alırken bazıları da çoklu adaylıklar kazandı.

BBC'nin haberine göre Beyoncé dokuz kategoride aday gösterilerek Grammy tarihinde en çok adaylık alan kadın sanatçı unvanını kazandı. Beyoncé ayrıca bu sene en çok adaylığı alan sanatçı olurken onu altı adaylıkla Taylor Swift, Roddy Ricch ve Dua Lipa takip etti.

Öte yandan Billboard Hot 100 listesinde kırk hafta boyunca ilk onda yer alan şarkı “Blinding Lights”ın içinde bulunduğu ve Spotify ile iTunes’da en çok dinlenen albümlerden olan “After Hours”la The Weeknd’in hiç adaylık alamaması şaşırttı. Kendisi sosyal medya hesaplarında bu konu hakkındaki tepkisini şu sözlerle dile getirdi: “Grammy’ler yozlaşmış kalmaya devam ediyor. Bana, hayranlarıma ve sektöre şeffaflık borçlusunuz.”

Grammy uzun zamandır çeşitli hayran kitleleri tarafından “adil olmamakla” suçlanıyor. Özellikle geçtiğimiz 2019 senesinde Billie Eilish’in, Ariana Grande ve Taylor Swift gibi kıdemli sanatçılara karşın altı ödülle gecenin en çok ödül alan sanatçılarından biri olması kafalarda soru işaretleri oluşmasına yol açmıştı. O zamandan beri bu konu hakkında çeşitli söylentiler yayılmaya devam ediyor.

Ayrıca “Manic” albümüyle büyük başarılar elde eden ve hiç adaylık alamayan Halsey de bu açıklanan adaylıklara sessiz kalmadı. Grammy’leri “rüşvet almakla” suçlarken ilk kez önemli bir adaylık kazanan ve yakın arkadaşları olduğu Güney Koreli pop grubu BTS’i kutladı.

BTS, 2018 yılında ilk adaylıklarını en iyi albüm tasarımıyla almıştı ama bu dalda ödül kazanamamışlardı. 2019 yılında ise “Boy With Luv”la adaylığı kıl payı kaçırmalarına rağmen sadece ödül kazananların girebildiği tören sonrası kutlamaya davet edilmişlerdi. Bu sene ise viral şarkıları Dynamite ile “En İyi İkili/Grup Performansı” dalında aday oldular.

BTS’in yanı sıra bu sene ilk adaylığını kazanan başka bir sanatçı ise Megan Thee Stallion oldu. Beyoncé ile iş birliği olan “Savage” şarkısıyla üç dalda adaylığın yanı sıra “En İyi Yeni Sanatçı” dalıyla birlikte dört adaylık alan Megan Thee Stallion, bunu hayranlarına para göndererek kutladı.

63. Grammy adaylıklarının hak eden kişilere verilip verilmediği tartışılır ama şüphesiz ki 2020 gibi zorlu bir yılda bile müzik endüstrisinin capcanlı kalması insanın içini rahatlatıyor. [52]

SANAT

KARANTİNA DÖNEMİNDE TİYATROLAR VE OYUNCULAR

Zelal İMĞA

Kapalı Kapılar, Boş Koltuklar

Türkiye’de ilk koronavirüs vakasının açıklanmasının ardından vatandaşları korumak ve salgının yayılmasını engellemek amacıyla tedbirler alınmaya başlandı. Bu tedbirler kapsamında 16 Mart’ta tiyatro salonları da dâhil olmak üzere bir çok mekan kapatıldı ve bu süreçte birçok oyuncu, tiyatrosever de mağdur oldu. Tiyatrolar 1 Eylül’de açıldı ancak bu sefer de seyirci sıkıntısı çekti. Vaka sayısının da artmasıyla tiyatro salonlarına güven azaldı. Durum böyle olunca salonları açık olmasına rağmen seyircisi olmayan oyuncular yine zor zamanlar yaşadı. Geçtiğimiz Kasım ayında Sağlık Bakanı Dr. Fahrettin Koca’nın gerçek vaka sayılarını açıklamasıyla birlikte alınan önlemler kapsamında kısa süreliğine açılmış olan tiyatro salonları gibi gösteri merkezleri tekrar kapatıldı.

Tiyatrolara Devlet Desteği

Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy, pandemi döneminde sıkıntı yaşayan sanatçılar hakkında konuştu. Ersoy “Pandemi döneminde geliri olmayan ve temel ihtiyaçlarını karşılayamayan müzisyen, yoruncu ve eser sahiplerine destek olacağız.” dedi. 11 Aralık itibarıyla bakanlığa bağlı olan Yunus Emre Enstitüsü web sitesinden projelerle ilgili başvuru yapılabilecek. Başvurular

için

son tarih 23 Aralık. 30 Aralık’a kadar başvurular Bakanlığa iletilecek ve projelerde yer alan sanatçılara ödemeler ocak ayı itibarıyla başlanacak.

Tiyatrolar Artık Çevrimiçi

Karantina döneminde zor zamanlar yaşayan tiyatro oyuncuları kendilerine alternatif bir mecra oluşturdu. Seyirci önünde sergileyemedikleri oyunlarını Youtube veya oluşturdıkları internet sitelerinden yayınlayan oyuncular tiyatro severleri bir hayli mutlu etti. Çevrimiçi tiyatro aslında karantina dönemi öncesinde de var olan bir şeydi. Daha büyük bir kitleye ulaşma ve oyunu ölümsüzleştirme amacıyla yurtdışında da yaygın bir uygulamaydı. Karantina zamanında seyirci önüne çıkamayan oyuncular için harika bir alternatif oluşturdu. Ülkemizdeki birçok devlet tiyatrosu karantina döneminde oyunlardan kesitleri Youtube kanallarından paylaşıyordu. Ama iş bununla kalmadı ve oyunlar canlı yayında da sergilemeye başlandı. Kullanılan kamera açıları izleyiciye farklı bir tiyatro deneyimi sunuyor. Pandemi döneminde tiyatro severler için bir alternatif oluşturuyor. Gelin bu dönemi bir de tiyatro oyuncusu Yunus İmğa’nın dilinden dinleyelim.

Oyun Oynamadık

Zelal: Salgının başlaması işlerinizi nasıl etkiledi? Bu süreç içerisinde ne gibi zorluklar yaşadınız? Yunus İmğa: İşlerimiz durdu. Sekiz ay boyunca oyun oynayamadık. Planladığımız turneleri iptal etmek zorunda kaldık. Açıkçası elimizden evlerimizde oturmak dışında bir şey gelmedi. Oyunumuzu sergileyebilmek için vaka sayılarının düşmesini ve tekrardan salonların açılmasını bekliyoruz.

Zelal: Tiyatroların açıldığı süre içerisinde oyun sergileyebildiniz mi?

Yunus İmğa: Sergileyemedik çünkü oyunumuzda on üç oyuncu bulunuyor. On üç oyuncuyla sosyal mesafe kurallarına uymak oldukça zor. Tehlike sadece oyunu sergilerken değil provalarda da devam ediyor. Oyuncuların hepsi farklı yerlerden geliyor ve haliyle başka insanlarla da temas içindeler. Birimizin pozitif olması hepimizin pozitif olması demek. Aramızda kronik hastalar da bulunduğu için oynamamayı tercih ediyoruz.

Yunus İmğa ve ekibi gibi pandemi sürecinde oynamamayı tercih eden birçok oyuncu mevcut. Riskler göz önüne alındığında oynamamak da bir seçenek. Ama tabi ki bu sanata engel değil. Çevrimiçi tiyatro gibi uygulamalarla ve devletin tiyatrolara yapacağı destekle yeni çözüm yolları oluşacaktır.

DARTH VADER ARAMIZDAN AYRILDI

Kerem BAYER

Star Wars severler, ışın kılıçlarınızı kırmızı yapıp son kez seçilmiş kişi için kaldırma vakti geldi. Üzülere yazıyorum ki çocukluğunu ve hayatını ilk üçlemenden sonra öğrendiğimiz, ilk başta kötü adamların komutanı olarak karşımıza çıkan ve aslında ailesini korumak isteyen bir baba olan Anakin Skywalker, artık aramızda değil. Serinin ilk üç filmi boyunca Darth Vader’ı canlandırmış olan David Prowse, 28 Kasım tarihinde koronavirüs nedeniyle 85 yaşında hayatını kaybetti. Peki, David Prowse kimdir ve dünya bu aktörün ölümüne nasıl tepki verdi?

David Prowse Kimdir?

1 Temmuz 1935 doğumlu İngiliz vücut geliştirici, halterci ve oyuncu olan Prowse, Orijinal Yıldız Savaşları üçlemesinde Darth Vader rolünü oynadı. Film boyunca konuşmaları da o yapmıştı ancak George Lucas’ın isteğiyle onun sesi değil James Earl Jones’un seslendirilmesi kullanıldı. Darth Vader’in tam olarak yüzünü ilk kez gördüğümüz sahne yani “Jedi’in Dönüşü” filminde maskesiz Darth Vader sahnesinde oynaması beklenirken bu sefer de yerine Sebastian Shaw kullanıldı. Filmdeki dövüş sahnelerinde ise rolünü Bob Anderson’a bıraktı.

Star Wars dışında elliden fazla film ve dizide yer aldı. 1968 tarihli “The Champions” dizisinde küçük rollerden birini ve 1975’te çocuklara trafikte güvenliği öğreten bir süper kahraman olan “Green Cross Code Man”i oynadı. 1975’te oynadığı rolle 2000’de İngiliz Şövalyelik Nişanı aldı. Diğer önemli küçük roller ise 1971 tarihli “Otomatik Portakal”da bodyguard, 1972’de “Vampire Circus”ta sirk görevlisi, “The Horros of Frankenstein” ve “Frankenstein and the Monster from Hell” filmlerinde Frankenstein’in canavarı rollerindeydi.

David Prowse’ın ölmesi üzerine menajeri Thomas Bowington, aktörün ölümüyle ilgili olarak Facebook’ta yaptığı açıklamada “Güç onunla olsun, her zaman.” ifadelerini kullandı. “Bizim ve dünyanın her yerindeki milyonlarca hayran için derinden yürek burkan bir

kayıp.”dedi. Luke Skywalker’ı oynayan aktör Mark Hamill ise Twitter hesabından David Prowse’ın ölümünün ardından duyduğu üzüntüyü belirterek “Çok nazik bir insandı ve Darth Vader’dan çok daha fazlasıydı. Hayranlarını, hayranlarının onu sevdiği kadar sevdi.” sözlerini paylaştı.

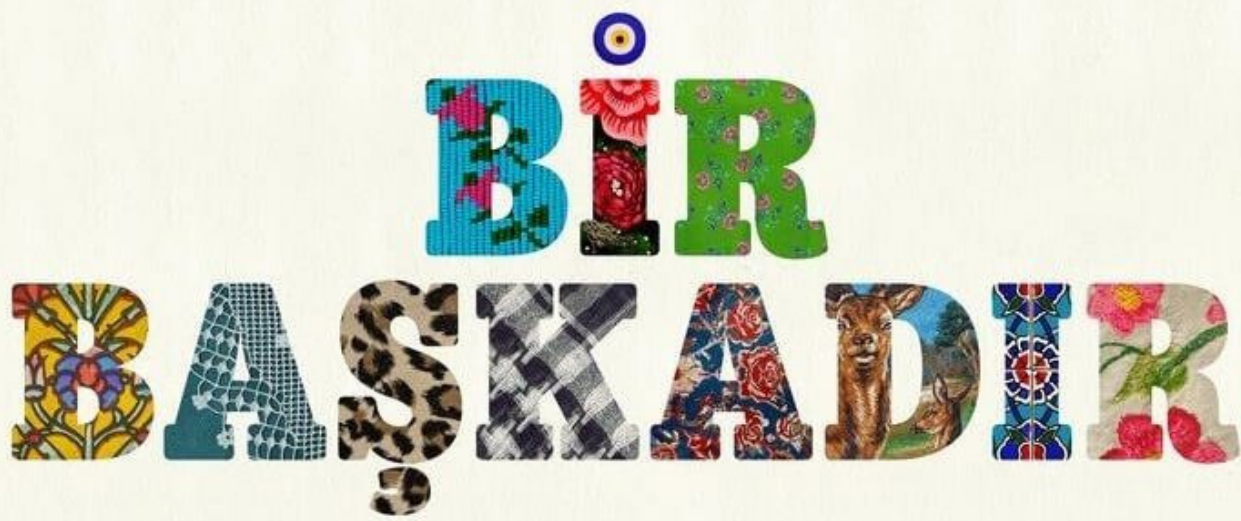
Darth Vader Heykeli Dikildi

Darth Vader’ın olmadığı yeni filmlerin yayınlanması üzerine hayran sayısının

azalmasına ve koronavirüs dolayısıyla Comic-Con’ların yapılamamasına rağmen Bristol şehrinde David Prowse’ın şerefine Darth Vader heykeli dikildi. Geçici olarak konulmuş heykel, haziranda yapılan bazı hareketler sonucu Avon nehrine atılmış olan Edward Colston heykelinin yerinde duruyor. Heykel dünyanın çoğu yerinden beğeniler aldı ve heykelin kalıcı olması için imza kampanyası başlatıldı, şimdiden 700 imza toplandı. [54][55][56][57]

SANAT

FİLM ELEŞTİRİSİ

Şule AKA

Uluslararası alanda, bir toplum ya da bir kişinin geleneksel eğilimi ve duruşu anlamına gelen “Ethos” kelimesi ile anılan dizi, Bir Başkadır, Berkun Oya tarafından yazılıp yönetildi. Netflix platformunda 12 Kasım 2020 tarihinde yayınlandı. Dizi, birçok farklı kesimden insana kucak açtı ve karakterlerin hayatlarını filtresiz bir şekilde bize anlattı. İnsanların farklılıkları bize ilk bakışta baskın bir etken gibi yansıtılmadı. Bu yüzden ilk bölümde Psikolog Peri’nin arkadaşı ve meslektaşı, Gülbin’e, söyledikleri izleyicide çok etkisi yarattı. Bu farklılıkların aslında toplumumuzun kolektif bilinçaltına nasıl da işlediği gösterildi. Dizi, yargılamadı hatta eleştirmen gözüyle bile bakmadı, adeta bir ayna oldu. Aslında bu yansıtmada sadece belli bir toplum için de geçerli değil. Dizi aynı zamanda insanın kendini arayışını da gözler önüne serdi. Gündelikçi Meryem ve abisi Yasin sürekli, bir cami hocasına akıl danışır ve ne derse doğru kabul edip ona göre davranmaya çalışır. Hoca artık onlar için bir otorite figürü, onlara ne yapmaları gerektiğini söyleyen üstün bir kişidir. Hatta Meryem, Psikolog Peri’ye gittiğini bile hocaya söyler, ondan izin alma zorunluluğu hisseder. Aslında bilmediği, hocanın bile kayıp olduğudur. Bunu da hocanın ailesiyle olan ilişkisinde görebiliriz. Örneğin karısı ölünce yıkılır, ne yapması gerektiğini bilemez çünkü o da yalnızlıktan ve getirdiklerinden korkar. Bu sadece dini inanca sahip ve dini özümsemiş insanlarda da gözlemlenmedi. Örneğin Peri, bir meslektaşı olan Gülbin’den medet umar, aslında mutluluğunu bulacağı inançların ve insanların arayışı içindedir. Peri’nin Meryem’e olan bu öfkesi, ona olan kıskançlığından beslenir, onun tutunabileceği bir inancının ve dayanabileceği insanların varlığını kıskanır. Ruhiye, travmatik bir olayın etkisinden çıkamaz, korkularının onu domine etmesine izin verir çünkü konuşsa kimse onu anlamayacaktır. Hayrunnisa, kendi isteklerini ailesine göstermekten korkar çünkü ailesi belki onun hislerini, belki onu bile hor görecekler, karşısında duracaklardı. Aslında

bütün karakterler kendilerini bulmak ve gerçekleştirebilmek arzusu içerisindedir, sadece yolları farklı. İnsanın kendi varlığı ile ne yapacağını bilememesi, bu yüzden medet umacak birilerini araması, kendini bulamadığında başkalarını otorite figürü haline getirmesi ve insanlar tarafından kabul edilmeyeceğine olan inancından ötürü korkularını ve arzularını paylaşmaktan çekinmesi, sanatsal bir dille izleyiciye anlatıldı. Karakterlerin anlam arayışını izledik aslında. Dizideki minik detaylar -örneğin, ilk sahnelerden birinde Esra Erol’dan bahsedilmesi- izleyicinin diziye benimsemesini, yüzünün gülmesini sağladı. Karakterler konuşmaları, hareketleriyle kendilerine has insanlardır. Aynı aileden gelseler ya da aynı düşünceleri, inançları benimseseler bile, her bir karakter öylesine farklı ve sıra dışı ki tıpkı bir kar tanesi gibiler. Bu da diyalogların bu kadar doğal ve renkli olmasının nedeni. Her karakterde kendiniden bir parça bulmanız mümkün. Karakterleri içselleştirmemiz, onların motivasyonlarını ve isteklerini daha iyi anlayıp empati kurabilmemizi sağladı. Genellikle dizilerde ve filmlerde gördüğümüz o zorlama dilden uzak diyaloglar bizi karşılardı. Normalde karakterlerle uzaktan yakından ilgilimiz olmasa bile dizi, şahısların iç dünyasını öyle güzel anlattı ki bağ kurabildik. Dizi, sinematografisiyle final jenerikle-

riyle eski Türkiye’den esintiler ve göndermeler barındırdı, geçmişimizi anımsattı. Sadece ülke olarak değil, bireysel olarak da insanda eskiye olan özlemi tetikledi. Sinematografisi dizinin beni en çok büyüleyen tarafıydı. Öyle sanatsal ve estetik bir yapı kurulmuştu ki yönetmene hayran kalmamak elde değildi. Tarkovsky gibi birçok kaliteli yönetmenden esinlenilmişti. Bana sorsanız, diziye sadece sosyolojik ya da politik bir açıdan bakmak, dizinin çok küçük bir kısmını görmek demektir. Dizi, bize çok daha derin şeyler sundu. Dizideki her karakter bir noktada bizi yaptıklarıyla şaşırttı ve insanların hepsinin temelinde benzer korkular ve arzular olduğunu göstermeyi amaç edindi. Dizinin felsefi ve sanatsal boyutu da göz ardı edilemezdi çünkü insanın yaratılışından gelen içgüdüleri bir grup insan üzerinden ele aldı ve kendisini her izleyenin farklı yorumlar çıkarabileceği şekilde sundu ekrana. Aynı zamanda, Netflix gibi uluslararası bir platformda gerçekten doğal halleriyle insanlarımızın yansıtılabilmesi beni sevindirdi. Gurur duysak da duymasak da, sevssek de sevmesek de geleneklerimizden ve kültürümüzden bir parça vardı dizide. Anlayacağımız üzere, ben diziye beğenenlerdenim. Açıkçası beklentilerimin üzerinde bir dizi oldu. Herkese tavsiye ediyorum ve umarım ufkunuzu açacak bir yapım olur.

YENİ YILDA İÇİNİZİ ISITACAK BİR FİLM SERİSİ: EVDE TEK BAŞINA

Aslı Zeynep ABAKA

Evde Tek Başına Chris Columbus’un yönetmen koltuğunda oturduğu, John Hughes’un yapımcılığını ve senaristliğini üstlendiği 1990 yapımı bir komedi filmidir. Filmin başrollerinde Macaulay Culkin, Joe Pesci ve Daniel Stern bulunmaktadır.

Yayınlandığı yıldan bu yana çok ilgi gören, her sene tekrar tekrar izlenen serilerden biridir. Her yılın sonunda, yaklaşan yeni yılın hissiyatına ulaşmak amacıyla izlediğini söyler çoğu insan. Ayrıca bu seri hakkında çokça yapılan bir yorum da “aile ile izlenebilecek sıcacık bir film” olduğudur. Peki, bu yıl bu serilere farklı bir gözden bakmaya ne dersiniz?

Asıl ilgiyi çeken ilk iki film Kevin isimli bir çocuğun Yeni Yıl tatiline giderken ailesi tarafından evde unutulmasını ve ailesinin yokluğunda evini hırsızlardan koruyuşunu konu almaktadır. Evde tek başına kalmadan bir gece önce her zaman olduğu gibi kalabalık ailesiyle sorunlar yaşar ve Kevin suçlu bulunarak ceza olarak çatı katında uyumaya gönderilir. Annesiyle yaptığı son konuşmada kendisine “Yarın sabah bir ailen olmadığında çok üzülebilirsin.” denmesine “Hayır, hiç üzülmem. Umarım bir daha hiçbirini görmem.” söylemleriyle karşılık verir. Ertesi sabah uyandığında ise evde kendisinden başka kimsenin olmadığını fark eder, dileği çabucak kabul olmuştur.

Koronavirüs ile yaşadığımız bu günlerde sürekli evde olmanın verdiği hissiyat ile zor zamanlar geçirebiliyoruz. Gerek ailemizi gerekse kendimizi yıpratabiliyoruz. Bu nedenle Kevin’in davranışlarını anlamamız çok olası. Aynı evin içinde yaşayan insan streslerini birbirlerine yansıtmamakta başarısız olabilirler, tartışmalar veya yanlış anlaşılmalara yaşanabilir. Yalnız kaldığımızda kişisel alanımızın tadını çıkarmak da kalabalığı özlemek de bir tercihtir. İşte bir sabah yalnız uyandığını fark eden 8 yaşındaki Kevin kendisine konulan tüm yasakların ailesinin gitmesiyle beraber ortadan kalktığını fark eder ve tadını çıkarır. Ama ailesinin dönmelerini de dört gözle beklemektedir. “Millet! Yasak filmleri seyrediyorum ve yasak yiyecekleri yiyorum. Durdur beni!” demesi bunu gösterir.

Serinin ilk filmi böyle geçerken Home Alone 2: Lost In The New York filminde ise, ailesi bu sefer seyahate çıkarken Kevin’ı unutmamıştır fakat sonrasında Kevin New York’ta kaybolur ve bir otele gider. Kendisinden beklendiği üzere tek başına bu otelde kalan Kevin yine ortalığı karıştırır. Bu filmde şaşırtıcı bir detay olarak eski ABD Başkanı Donald Trump’ı çok kısa süre için görürüz. Kevin’in otelde resepsiyonun yerini sorduğu kişidir. İlk iki film büyük ilgi gördükten sonrasında çekilen devam filmleri aynı tepkiyi almaz. Hem serideki karakterlerin değişmesi hem de oyuncuların değişimi ile izleyicide aynı duyguları bırakmamıştır. [58][59][60][61][62][63][64]

EDEBİYAT

ege’de bir vapur

akşam ege’de bir vapur
güneş batmak üzere
kızılıklar ege’de dalgalanıyor
ve herkes bunu fotoğraflıyor

vapurda bir ahu
yanına gitmek üzereyim
saçları ege’nin rüzgarında dalgalanıyor
ben ise en güzel fotoğrafı izliyorum

iki iskemle
iki insan
bir güneş, bir ay
bir deniz, bir rüzgar

yanyanayken vapurda
güneş kaybolurken ege’nin açıklarında
el ele tutuşmuştuk
güverteye çıkıp
güneş’i izlerken sarılmıştık
ve ay çıkarken daha da sarılmıştık birbirimizi

biz yakamozlara yaklaştıkça onlar parladı
uzaklaşınca bize küser, ege’de kaybolurlardı
yakamozların bizi sevdiği gibi ben de seni severdim
uzaklaşmana izin vermez
sabah güneş, gece ay olup
sürekli seni izlerdim

Aziz Kutay ÖZCAN

Mariapol

Birgün vişneye değmiş, kıskanç deniz.
Ayrılmış tüm günahlarından,
Bir günah karşılığında.

O gün orada olup biten,
gözükmüş tek bir kişiye.
Bir şehir kurmuş o da,
Denizin vişneyi aldığı yere.

Bir günde bir şehir dikmiş.
Akşamında almış tahtını,
koymuş denize.
Şarabını açmış önce;
bir yudum kendine,
gerisi denize.
Almış eline bıçağı,
bu sefer hepsi denize...

Sabah uyananlar
ne şarabı
ne de kralı bulabilmiş.
Onlardan geriye
bu kızıl kent kalmış.

Hakan ALPARSLAN

AKADEMİ

One Smile Effect

Aşlı Zeynep Abaka

Beyoğlu Anadolu Lisesi öğrencisi Elif Kaya ile kurucusu olduğu One Smile Effect organizasyonu hakkında bir röportaj gerçekleştirdik.

Aşlı Zeynep Abaka: Bize One Smile Effect’ten bahsedebilir misin? Bu organizasyon ne zaman kuruldu ve amacı nedir?

Elif Kaya: One Smile Effect’i Nisan 2020’de kurdum. Daha çok yeni bir oluşum. Genel olarak amacımız koronavirüs döneminde mental sağlık farkındalığı ve eğitimi yaymak. Farkındalık oluşturduktan sonra da gençler arasında duygusal birliktelik sağlamak.

Aşlı: Bu amaç doğrultusunda yürüttüğünüz projelerden bahsedebilir misin?

Elif: Tabi, şu ana kadar dört tane büyük proje gerçekleştirdik. Yanında sosyal medyada çeşitli etkinlikler yürüttük ve 55 ülkeden 2000 gence ulaştık. Sosyal medyayı etkili olarak kullandık. Bence, sosyal medya ve internetin bizi bağdaştırıcı bir yanı var. İnternet olmasa kesinlikle dünyanın öbür ucundaki bir insanla çalışmalar yürütemezdik. Bu nedenle ilk başta sosyal medyayı aktif kullanarak gençlere ulaşmaya başladık.

İlk projemizi Nisan 2020’de planladık ve mayıs gibi harekete geçirdik. İlk projemiz “Psikoloji Konuşmaları (Psychology Talks)” idi. Genel olarak pozitif psikoloji ve mental sağlık hakkında konuşmaların olduğu bir podcast serisiydi, şu an hala var. Bu projeden yaklaşık bir ay sonra “Quarantine Support” adında bir destek grubu oluşturduk. Discord üzerinde günlük sohbetler ve toplantılar gerçekleşiyordu, aslında herkes birbirine sorunlarını anlatıyordu ve birazcık da duygusal destek ortamı oluşuyordu. Orada da birçok ülkeden 50 tane katılımcımız vardı. Daha sonra ağustosla kadar planlama ve yapılandırma çalışmalarına ağırlık verildi, arka planda diğer projeler devam ediyordu. “Giving Some Insight: Mental Health Series” yani mental sağlıkla ilgili bir canlı yayın serisi oluşturduk. Bu projede de profesyoneller ile birlikte gençlerin mental sağlıkla ilgili sorularını cevaplandırıdık. Genel olarak bir sohbet ortamı oluştu.İngiltere’den ve Türkiye’den iki psikolog konuşmacımız vardı. Şimdi de 3-4 aydır “Break The Barriers” adlı bir proje üzerinde çalışıyoruz. Bu proje aslında bizim en büyük projelerimizden birisi ve bu proje kapsamında kurulan One Smile Effect

kulüplerinde eğitim modülleri dağıtılmakta. Onun dışında, mental sağlığın konuşulabileceği bir akran destek hattı oluşturuluyor. Genel olarak farkındalık ve eğitimi artırma çalışması olarak düşünüldük. Şu anda bu proje kapsamında sekiz okulda kulüp kuruldu, yaklaşık 150 öğrenci de bu programın içinde.

Aşlı: Böyle bir mental farkındalık oluşumu kurma fikri nereden geldi? Psikoloji ile alakalı mısın?

Elif: Zaten benim psikolojiye bir ilgim vardı. Ama genel olarak bu, bir ihtiyaca yönelik olarak başladı. Karantina döneminde gençler de dâhil herkes psikolojik olarak olumsuz etkilenmişti. Bu alanda da böyle bir çalışma yoktu, o yüzden ben de bir şeyler yapmak istedim. Aslında tüm bu organizasyon işleri küçük bir platformdan başladı, kesinlikle şu anki konumumuzda başlamadık. Dokuz aylık bir süreçte “küçük bir organizasyondan küresel bir oluşuma yolculuk” olarak adlandırabiliriz.

Aşlı: Peki, OSE hayatına ve mental sağlığına neler kattı?

Elif: Bu süreç aslında benim için çok eğitici ve mutluluk verici bir süreç.

Vefa Lisesi Münazara Kulübü İle Röportaj

Betül Gül

Münazara Kulübünün başkanlarından Alp Tuna Aydın ve Ceylin Ekici ile yaptığımız röportajda kulübün faaliyetleri hakkında ve münazara konusunda önemli mevzulara değindik.

Betül Gül: Kısaca Vefa Lisesi Münazara Kulübünü tanıtır mısınız? Ne zamandan beri kulübünüz faaliyet göstermekte?

Ceylin Ekici: 2016 yılında okulumuz öğrencilerine özgür tartışma olanağı sunmak adına kurulmuş kulübümüzde beş yıldır fikirlerimizi paylaşıyoruz ve tartışıyoruz. Münazara yapmanın yanı sıra dört yıldır diğer okulların münazara kulüpleriyle kaynaşmak ve

münazara kültürünü yaymak misyonuyla Mehmet Akif Ersoy münazara turnuvasını organize ediyoruz.

BetülGül:Münazara eğitimlerinizden bahsedebilir misiniz? Eğitimler nasıl gerçekleşiyor, tecrübeleriniz neler?

Alp Tuna Aydın: Pandemi sürecinden önce kulüp üyelerimiz, tecrübeli ve kendini kanıtlamış eğitimciler tarafından haftada iki saat olmak üzere hem teorik hem de pratik münazara eğitimi alıyordu. Pandemi süreciyle birlikte eğitimlerimizi çevrimiçi platformlar aracılığı ile gerçekleştirmeye devam ediyoruz.

Betül: Şu ana kadar okulumuzu münazara yarışmalarında temsil ettiğiniz faaliyetler neler oldu?

Ceylin: Yıl içinde onlarca farklı lise ve üniversite münazara turnuvalarına katılmanın yanı sıra Türkiye’nin en büyük ulusal liseler arası münazara turnuvası olan Türkiye Münazara Şampiyonasına yıllardır aktif katılım sağlıyoruz.

Betül: Pandemi sürecinde Münazara Kulübü ne gibi aktiviteler yaptı?

Armut.com: Başak Taşpınar Değim

Selen Vatansever

Hem ülkemizde hem de dünyada kadın girişimciliği hususunda birçok zorluk bulunmaktadır. Fakat engeller kadın girişimciler için aşılmaz değildir. Erkek egemenliği olduğu söylene de kadınlar hem tarih boyunca hem de modern zamanlarda iş dünyasında önemli rol oynamışlardır. Bu başarılar, karşılaş-tıkları engellere rağmen elde edilmiştir. Çünkü güçlü liderlerden medya patronlarına, teknoloji girişimcilerinden satış uzmanlarına varana kadar hemen her kadın, erkeklere kıyasla çok daha fazla zorlukla karşılaşmaktadır. Ancak başarıya odaklanmış bir kadını yolumdan alıkoymak mümkün değildir.

Dünya çapında artan destekleyici uygulamalar, demografik gelişmeler, şehirleşme ve eğitim olanakları gibi faktörlerin kadın girişimciler üzerinde olumlu etki yarattığı bilinmektedir. Yaşanan gelişmeler sayesinde birçok kadın kendi işini kurup girişimcilik dünyasına katılabilir. Birçoğu da kendinden sonra iş dünyasına girecek kadınlar için ilham kaynağı oluyor. Sonuç olarak kadın girişimciliği, Türkiye’den

gelişmiş ülkelere kadar birçok yerde hâlâ engellerle karşılaşsa da yükselişine devam ediyor. Kadın girişimciler de başarının cinsiyete bağlanamayacağını ve iş dünyasının sadece erkeklere ait olmadığını gözler önüne seriyor.

2000 yılında Boğaziçi Üniversitesi İnşaat Mühendisliği Bölümü’nden mezun olan Başak Taşpınar Değim, Koç Üniversitesi’nde burslu MBA yaptıktan sonra Amerika’da yüksek lisansını tamamladı. Amerika’da bulunduğu dönemlerde Nielsen ve Revlon firmalarında yöneticilik yaptıktan sonra 2010 yılında Türkiye’ye kesin dönüş yaptı. “Türkiye’ye dönüş yaparken yaşadığımız taşınma süreci bizim için zor ve zahmetli bir süreçti. Kısa zaman içerisinde birçok konuda hizmete ihtiyacım oldu: evden eve nakliyatçı, temizlikçi, boyacı, marangoz, tamirci... Ancak kaliteli hizmet verenlere ulaşmakta çok zorlandım. Bu kişilere internetten pratik bir şekilde ulaşmanın bir yolu olmalı diye düşünürken ‘armut.com’ fikri doğdu.” sözleriyle bu fikrin nasıl ortaya çıktığını ifade etti.

Oğullarının hastalığı, onların sadece fikirlerden oluşan döngüsünü kırdı. Değim, “Bu hayat bir ipin ucuna bağlı ve ben günlerimi böyle geçiriyorum. Fikre odaklanacağım, dedim ve başladık. Ertesi gün istifa ettim.” sözlerini kullandı. Yıllarca biriktirdiği paralardan sermaye oluşturdu. Amerika’dan Türkiye’ye taşıdığı dönemlerde kaliteli hizmet verenleri bulma sıkıntısı çektiğinden dolayı bu hizmetlerin internet üzerinden kolayca bulunması için “armut.com”u kurdu. Yatırımlarının sonunda teknolojiye

ve ekibe destek sağlayarak hizmet denildiğinde akla ilk gelen marka olmayı hedefliyor. Bir teknoloji ürünü olan “Armut” pek çok kobinin internette tanışıp müşterilerine bu kanaldan ulaşmasına ve internet üzerinden kariyer yapmasına vesile oluyor.

“Herkesin aklına güzel fikirler gelebilir. Fakat yapılması gereken biraz gayret etmek ve bir adım atmak. Çünkü zor olan şey ilk adımı atmak-tır.” -Başak Taşpınar Değim. [96][97]

Alp: Öncelikle şunu belirtmeliyiz ki Münazara Kulübü pandemi sürecinden etkilenmeyen nadir kulüplerden bir tanesi. Pandemi süreci başladığında eğitimlerimizi ivedilikle çevrimiçi platformlara taşıdık ve üyelerimizi eğitimlerden mahrum bırakmadık. Ayrıca çevrimiçi platformların bir faydası olarak Türkiye’nin dört biryanındaki münazara kulüpleriyle maç yapma imkânı bulduk.

Betül: Münazara Kulübünün bu seneki planları nelerdir?

Ceylin: Bu sene eğitimlerimiz ve kulüp içi maçlarımız çevrimiçi bir şekilde devam edecek. Bunun yanı sıra Türkiye çapında diğer münazara kulüpleriyle dostluk maçları yapmak için görüşmeler gerçekleştiriyoruz. Birinci dönem için çevrimiçi münazara turnuvası yapmayı hedefliyoruz.

Eğer ki yüz yüze kulüp aktiviteleri onaylanırsa ikinci dönem için yüz yüze turnuva yapma amacımız var. Fakat yüz yüze kulüp aktiviteleri onaylanmazsa ikinci dönem de çevrimiçi turnuva yapacağız.

Betül: Münazaraya yeni katılmak isteyen arkadaşlarımıza bir mesajınız veya tavsiyeniz var mı?

Alp: Münazara konuştuğça ve okudukça gelişen bir yetenektir. Eğer münazarada başarılı olmak istiyorsanız bol bol maç pratiği yapmanız ve okumanız gerekmektedir. Pratik yapmanın da tek çözümü çekinmeden maçlara katılmaktır. Yeni başlayanlarda maalesef ki bu çekingenlik hali oluyor. O yüzden yeni başlayanlara tavsiyemiz çekinmemeleri ve münazaraya zaman ayırmalarıdır.

AKADEMİ

Vefa Lisesi Müzik Kulübü ile Röportaj

Vefa Lisesi Müzik Kulübü başkanı Zeynep Bektaş ile gerçekleştirdiğimiz röportajda kulübün faaliyetleri hakkındaki konulara değindik.

Betül Gül: Merhaba Zeynep, bize kendinden bahseder misin?

Zeynep Bektaş: Tabi, ismim Zeynep Bektaş. Vefa Lisesi'nde 152. dönem öğrencisiyim. Keman çalmaya başlayalı yaklaşık dokuz yıl oldu. İki yıl Sulukule Sanat Akademisi & İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuarı'nın imzalamış oldukları ortak eğitim protokolü kapsamında eğitim aldım. Ayrıca Boğaziçi Filarmoni Orkestrası'nda 1. keman olarak çalışıyorum. Şu anda okulumuzun müzik kulübü başkanlığını yürütüyorum.

Betül: Vefa Lisesi Müzik Kulübünü tanıtır mısınız? Ne zamandan beri kulübünüz faaliyet göstermekte?

Zeynep: Kulübümüz iki yıl önce 150. dönemden Defne Barış ve Sena Balcı'nın çabası, okulumuz müzik öğretmenlerinden Serkan Çetinkaya'nın desteğiyle kuruldu. Kurulduğundan bu yana Özdemir Erdoğan, Gülşah Erol, Tuluyhan Uğurlu gibi birçok ünlü isimle söyleşiler ve resitaller, Ukulele İstanbul desteğiyle ukulele atölyeleri gerçekleştirdik. Geçtiğimiz yıl okul orkestramızı kurduk. Bu yıl da çok sesli koromuzu kuruyoruz. Orkestra ve koromuz haricinde kulübümüze üye olan arkadaşlarımız da var. Şu an haftada bir kez internet üzerinden görüntülü şekilde toplanıp genelde sanat gündemiyle ilgili tartışmalar, müzik türleriyle ilgili sunumlar, teori dersleri veya söyleşiler yapıp kendimizi geliştiriyoruz. Toplantılarımızın dışında sosyal medya hesaplarımızda eserler çalıp paylaşmaya çalışıyoruz.

Betül: Yeni kurulacak okul korosunda/orkestrasında ne gibi faaliyetler gerçekleştirmeyi planlıyorsunuz?

Zeynep: Orkestramızı geçen yıl kurmamıza rağmen maalesef çok fazla çalışma yapamadık. Pandemi süreciyle birlikte her ne kadar bireysel olarak enstrüman çalma açısından kendimizi geliştirsek de evde video çekip bu videoları birleştirmemiz aynı havayı

vermiyor bence. Aynı ortamda, özellikle sahnede, çalmak bambaşka bir duygu. Ama yine de hem orkestra hem koro faaliyetlerimizi sosyal medya paylaşımlarımızla sürdürmeyi planlıyoruz. Orkestra ve koro üyelerimiz yeni projeler için çok istekliler. Sosyal medyadan bizi takip etmeyi unutmayın, yakında sürprizlerimiz olacak!

Betül: Pandemi sürecinde Müzik Kulübü ne gibi aktiviteler yaptı?

Zeynep: Pandemi süreci herkes kadar bizi de etkiledi. Dediğim gibi yüz yüze prova yapmayı, sahnede yer almayı özledik. Bir yandan işimiz kolaylaşırken bir yandan zorlaştı. Okul açık olsaydı haftada bir toplanamazdık. Toplu enstrüman çalıp şarkı söyleyeceğimiz videolar yapma imkanı bulduk. Tabi ki her şeyde olduğu gibi bu videoları hazırlamak çok büyük emek gerektiriyor. Herkesin kendi evinden ayrı ayrı ses ve video kayıtlarını çekip atması, onları ayrı ayrı düzenleyip birleştirmemizin günler sürdüğü oluyor.

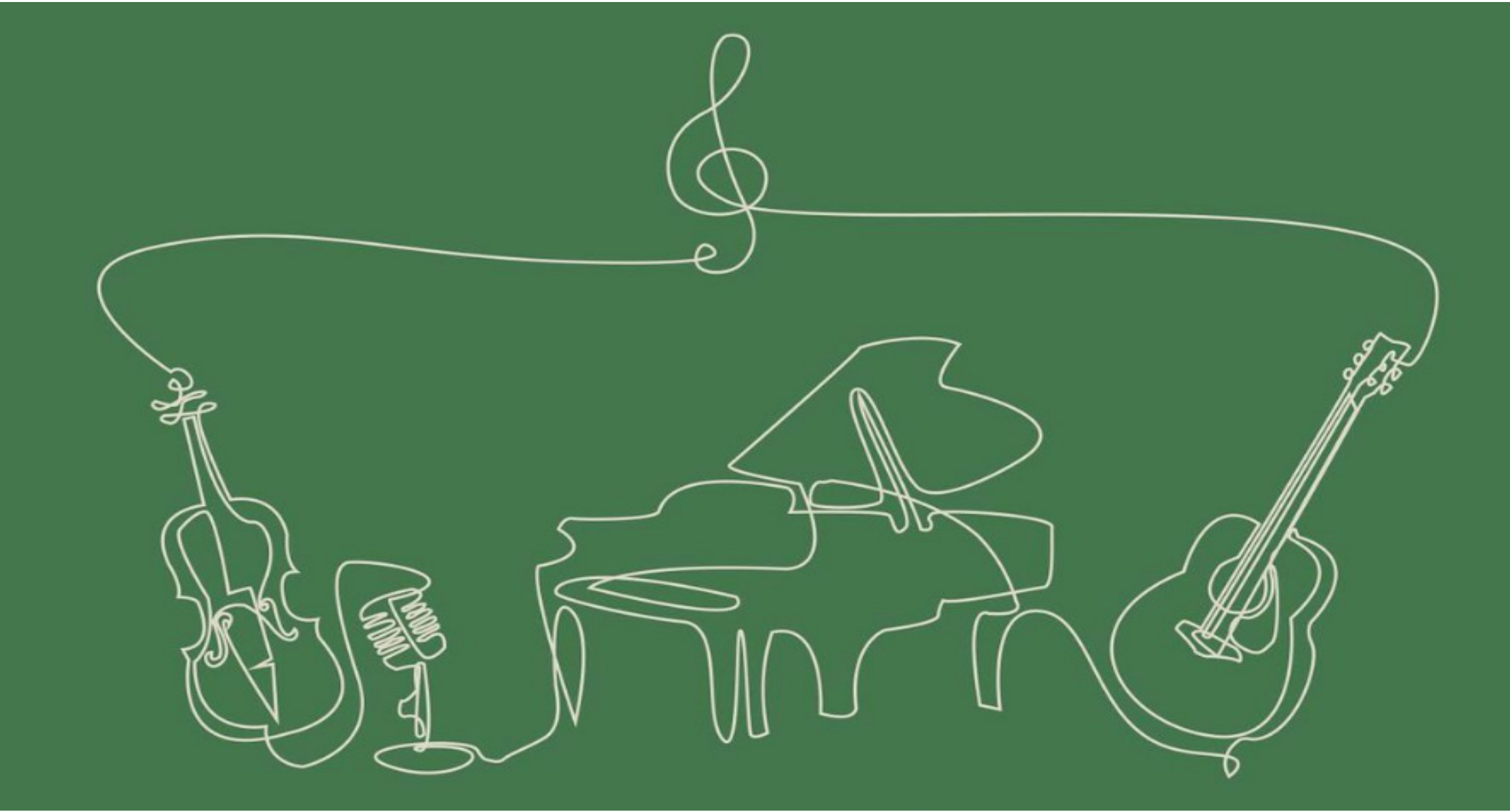
Betül: 10 Kasım'da yayınlanan videonuz hem YouTube'da hem Instagram'da büyük bir izlenme yakaladı. Bu başarıyı yakalamanızda neler etkili oldu, bu konu hakkında ne düşünüyorsunuz?

Zeynep: Ne yalan söyleyeyim bu kadarını ben de beklemiyordum. Videoda yer alanlardan okul öğrencilerine, mezunlardan velilere kadar çok büyük bir kitle bize destek oldu. Bu tarz projeler yapmak ve içinde bulunmak hep hayalimdi. Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü anma vesilesiyle yapmamız da gerçekten gurur verici. İzleyip beğendiğini, duygulandığını söyleyen yüzlerce yorum aldık. Başta müzik öğretmenimiz Ferhat Şahin olmak üzere bütün arkadaşlarımızla büyük bir çaba gösterdik. Eməğimizin karşılığını da aldık. Tekrardan emek veren herkesi tebrik ederim.

Betül: Müzik Kulübünün gelecekte ne gibi faaliyet planları var?

Zeynep: Plan çok ama yapacak vakit yok. Bir yandan derslerimize çalışıp diğer yandan sosyal faaliyetleri yürütmek kolay değil gerçekten. Vefa gibi bir okulun en büyük katkısı da ikisini aynı anda yürütmeyi öğretmesi. Uzun bir süreliğine faaliyetlerimizi uzaktan sürdüreceğiz gibi duruyor. Sosyal medya üzerinden projelerimize devam edeceğiz. Umarım en kısa zamanda okullar açılır ve etkinliklerimize yüz yüze devam etme şansı buluruz.

Betül: Müziğe veya bir enstrüman çalmaya yeni başlayan ya da başlamak isteyenle-

Cryptomath Türkiye Dördüncüleri

Anıl Dervişoğlu, Kerem Bayer ve Yusuf Bodakçı 14 Mart - 1 Mayıs 2020 tarihlerinde gerçekleşen Cryptomath - Matematiksel Şifreleme 1. Sezon Yarışması'nda "Hashiras" takımı adı altında Türkiye dördüncüleri oldular. Onlarla bu yarışma hakkında deneyimleri ve başarıları üzerine bir röportaj gerçekleştirdik.

Betül Gül: Cryptomath yarışmasına ne zaman girdiniz, yarışmanın formatından bahsedebilir misiniz?

Anıl Dervişoğlu: Cryptomath yarışmasına hocalarımızın önerisi üzerine mart ayında kaydolduk, mayısa kadar devam eden iki aylık süreçte de her hafta bir soru olmak üzere soruları cevaplandırmaya devam ettik. O dönemler, yeni yeni pandemi sürecine girmişken

birlikte bir takım oyununda yer almak hem çok güzel bir eğlence kaynağı oldu hem de üstümüzdeki stresin bir nebze de olsa kalkmasına olanak sağladı. Bize bu fırsatları sağladıkları için Cryptomath ekibine de çok teşekkür ederiz.

Yarışma, verilen hikâyedeki karakterlerin her seferinde kendilerini içinde buldukları bilmeceleri çözmeleriyle ilerliyor. Her hafta katılımcılara bir bilmece ve cevaplandırmaları için bir hafta süre tanınıyor. Verilen bu süre içerisinde ne kadar hızlı olursanız o kadar fazla puan kazanıyorsunuz ve bilmeceler giderek zorlaşıyor. En sonunda oluşan puan sıralamasına göre de çeşitli büyük ödüller kazanılıyor.

Betül Gül: Yarışma süreci nasıl geçti? Takım olarak dene-

yiminizden bahseder misiniz?

Kerem Bayer: Bu yarışmada "Hashiras" takımı olarak yer almak bizim için hem eğlenceli hem de öğretici bir deneyim oldu. Diğer ekiplerle zamana karşı yarışırken iş bölümü yapmayı deneyimledik. Bunun dışında yarışmanın ortalarına doğru sorular zorlaşmaya başladığında verilen sürede çözemezsek vazgeçmemeyi ve neden bulamadığımıza çözüm üretmeyi öğendik. Yarışma süreci bizim için farklı ve ne olacağını kestiremediğimiz bir dönemdi. Bunun en büyük sebeplerinden birisi yarışmanın daha ilk senesi olmasıydı ve referans olarak sadece bir soru bulunmasıydı. Ne tarz sorularla karşılaşacağımızı bilmiyorduk ve kestirmeye çalışıyorduk. Bazı haftalar gelen şifreleri çok hızlı bir şekilde

çözerken bazen iki gün hatta bir hafta uğraştığımız oluyordu. Böyle hızlı çözebilmemizin ve iyi bir derece elde edebilmemizin sebebi takım olarak sürekli iletişim halinde olmamızdı. Her hafta cumartesi günü saat 16.45'te herhangi bir internet platformunda buluşup sorunun gelmesini hep beraber bekliyor ve heyecanımızı bastırmaya çalışıyorduk.

Betül Gül: Elde ettiğiniz başarı Vefa adına gurur verici. Sizlerin bu başarısı hakkındaki düşünceleriniz neler?

Yusuf Bodakçı: Ben şundan eminim ki her birimiz ayrı ayrı bu soruları çözmeye çalışsaydık bu puanı hiçbirimiz alamazdık. İyi tanıdığımız arkadaşlarımızla takım olmamız da tabii ki bize bir artı sağladı. Başarımız her ne kadar bizi tatmin etmemiş olsa da takım olarak

re ne gibi tavsiyeler verebilirsin?

Zeynep: Aslında günümüzde her şey bir internet bağlantısı uzağımızda. Yeni müzik türleri keşfetmek için önümüzde hiçbir engel yok. Her gün yeni bir müzik türü ortaya çıkıyor, hıza yetişemiyoruz. Enstrüman çalmaya başlamak için sosyal medya doğru bir tercih mi bilemiyorum. Profesyonel bir hocayla yapılan canlı derslerden bahsetmiyorum tabi ki. Bir video izleyip kendi kendimize öğrenmeye çalışmak, özellikle perdesiz enstrümanlarda, doğru bir seçim olmaz bence. Tekniğini bir kez yanlış öğrenirsek doğrusuna düzeltmek, yeniden öğrenmekten çok daha zor. Yakın geçmişte sırf enstrüman öğrenmek için uygulamalar üretildi. Perdeli enstrümanlar başlangıç aşamasında iyi bir araştırma yapıp güvenilir bir kaynak aracılığıyla rahatlıkla öğrenilebilir. Şu an müzik öğretmenlerimiz haftada bir kez görüntülü olarak başlangıç seviye gitar ve başlangıç seviye bağlama dersleri veriyor. Katılan arkadaşlarımızdan çok güzel geri dönüşler alıyoruz. Enstrüman çalmayıp kulübümüzün üyesi olan istekli arkadaşlarımızdan da aynı şekilde. Her geçen gün beraber yeni bir şey öğreniyoruz. Önümüzdeki senelerde de ailemize katılmak isteyenler için kapımız her zaman açık!

Betül Gül

başardık. Umuyorum ve inanıyorum ki Cryptomath'ın bir sonraki yarışmasında daha iyi bir performans sergiler ve mevcut sıralamamızı yükseltiriz.

Betül Gül: Cryptomath yarışmasına katılmayı düşünenlere verebileceğiniz bir tavsiye var mı?

Kerem Bayer: Kendinizi soruyu çözeceğim veya birinci olacağım diye kasmayın ve çok kompleks düşünmeden soruyu çözmeye çalışın. Bunun dışında yarışmaya arkadaşlarınızla oluşturduğunuz bir takımla katılmanızı öneririm çünkü kişi sayısı arttıkça hem eğlence sayınız katlanır hem de daha hızlı fikir üretip daha farklı açılardan bakabilirsiniz sorulara. Katılmış ve katılacak olan herkese şimdiden başarılar dilerim, umarım üç ay sonra görüşürüz.

BİLİM VE TEKNOLOJİ

PANDEMİDE SON GELİŞMELER: COVID-19 AŞILARINA KISA BİR BAKIŞ

Merve Abacı

Covid-19 pandemisi sürecinin başlamasıyla beraber dünya üzerinde pek çok ilaç firması aşı çalışmaları için seferber oldu. Yaklaşık bir yıllık sürecin sonunda ardı ardına sevindirici haberler alınmaya başlandı. Farklı firmalar tarafından birbirinden farklı teknikler kullanılarak geliştirilen bu aşilar arasında ise Amerikan ilaç şirketi Moderna tarafından geliştirilen aşı, Alman biyo-teknoloji şirketi BioNTech ile Amerikan ilaç şirketi Pfizer ortaklığında geliştirilen koronavirüs aşısı, Rus şirket Gamaleya'ya ait Sputnik V aşısı ve Oxford ile AstraZeneca ortaklığında geliştirilen aşı öne çıktı. Ayrıca geçtiğimiz günlerde Türkiye'nin yüksek miktarlarda doz siparişi etmesi üzerine Çin kuruluşu Sinovac firmasına ait CoronaVac de tartışmaların merkezine oturdu. Gelin bu aşılara yakından bakalım.

Aşılar da amaç antijeni* vücuda tatnıtmak ve antikor* üretilmesini sağlamaktır. Böylelikle bağışıklık sistemimizin bir parçası olan T hücrelerimiz tekrardan aynı virüsle karşılaştağında hızlıca antikor çoğaltabilir. “Geleneksel” yöntemde de virüs, deaktive edilecek veya zayıflaştırılarak vücuda enjekte edilir. Böylelikle şiddetli semptomlar göstermeden bağışıklık kazanılır. Kullanılan tekniğe en fazla aşına olduğumuz aşı, Sinovac'ın CoronaVac aşısıdır. Nitekim şu an kullandığımız aşılarn büyük çoğunluğu bu yöntemle üretil-di.

BioNtech ve Moderna aşıları, başarılı olmaları halinde yalnızca pandemi açısından değil, viral hastalıklarla mücadele etmemiz yönünden de önemli bir rol oynayacak. Zira iki aşı, RNA teknolojisi ile üretilen ilk aşilar olmaya adaylar. RNA tekniğı, klasik yöntemden farklı olarak bahsi geçen virüsün vücuda enjekte edilmesi ile değil, virüsün genetik materyalinin bir parçasını taşıyan mRNA'nın enjekte edilmesidir. Böylelikle hücre, virüs ile direkt olarak karşılaşma da antijeni tanımış olur. Bu da bağışıklık sisteminin tetiklenmesini sağlar. RNA aşılarının başka bir avantajlı noktası ise kısa zamanda çok miktarda üretililebilmesi ve düşük maliyetli bir teknik olması-

dır. Zira diğer aşılarda olduğu gibi antijeni elde etmek için bir virüs kültürünün oluşturulması gerekmiyor. Ancak RNA'nın kolay bozulan bir yapısı olması, BioNtech ve Moderna aşılarının çok düşük sıcaklıklarda saklanmasını gerektiriyor. Bu da ulaştırma ile ilgili zorluklar çıkartıyor soğuk bir zincirin kurulmasını zorunlu hale getiriyor.

Gamelaya ve AstraZeneca ise aşılarnın viral vektör yöntemi ile ürettiyor. Viral vektör tekniğinde virüsün taşıdığı genetik materyalin bir bölümü zararsız bir virüsün içine yerleştiriliyor ve bağışıklık sistemimiz virüsün proteinlerine aşına hale geliyor. Sputnik V ve Oxford aşılarn bu teknik ile üretilen aşılara birer örnek. Lakin koronavirüs durumunda bu tekniğın pahalı olması ve kısa sürede çok miktarda üretmenin zorluğu bir problem yaratıyor. Ancak henüz, bahsettiğimiz firmalara ait aşilar da dâhil hiçbir aşı onay almadı. Piyasaya sürülmelerinin onaylanması için aşilar ön klinik çalışmaların ardından üç fazi da başarı ile geçmek zorunda. Birinci fazda aşilar bir grup sağlıklı gönüllüler üzerinde uygulanır ve güvenli olup olmadığına dair teste tabi tutulur. Ayrıca bu fazda tolere edilebilir doz da belirlenir. İkinci fazda ise önceki fazda öğrenilen tolere edilebilir doz, gönüllü olan hastalara uygulanır. İkinci faz aşılarn güvenirliliğı, etkinliğı ve optimal doz gibi verileri sağlar. Üçüncü fazda ise gönüllüler iki farklı gruba ayrılır ve bir gruba gerçek aşı, öbür gruba ise placebo etkisine sahip aşı enjekte edilir. Ardından aşiyı alan ve almayan katılımcıların ilerleyen zamanlarda hastalığa yakalanma oranları karşılaştırılır. Ayrıca üçüncü faz, aşının farklı etnik gruplardan çeşitli yaş aralıklarındaki insanlarda da etkili ve güvenli olduğundan emin olmamızı sağlar. Üç fazi da başarı ile geçen her aşı, onay alıp piyasaya sürülmeye hazırdr ve bu aşamadan sonra aşı ile ilgili yapılan her türlü çalışma faz dört kapsamına girer. Bahsettiğimiz beş aşı da ilk iki fazi geçti ve hatta Moderna, BioNtech, Gamelaya ve Oxford aşılarnın üçüncü faz ara sonuçları geldi. Dört aşı da etkinliklerini gösteren ara sonuçlarda başarı sağladı. Ancak elimizde henüz CoronaVac ile ilgili üçüncü faz verisi bulunmamaktadır. Bu da diğer

	Moderna	Pfizer BioNtech	Sputnik V	AstraZeneca Oxford	Sinovac
Üretim şekilleri	RNA tabanlı aşı	RNA tabanlı aşı	Viral vektör	Viral Vektör	İnaktif Aşı
Saklanma sıcaklıkları	-20°C	-70°C	4°C	4°C	-20
Doz başına fiyat	25-37 \$	19.5\$	10\$	3\$	30\$
3. Faz ara sonuçları	%95	%95	%92	%70	-

ŞEKERLİ ÇAY DAHA HIZLI SOĞUR

Eymen Yusuf BODAKÇI

Akşam yemeğimizi bitirdik, tatlımızı da mideye indirdik. Ne kaldı? Şöyle bir Karadeniz çayı güzel gitmez mi? Çayımızı aldık, şekerimizi attık içine. Ee, sonra ne olacak? Tabii ki bu şeker çözünecek. Şeker de su da polar yapılı oldukları için bu çözünme gayet rahat bir şekilde gerçekleşebilir. Polar yapılı demek, atomlarının yapısının simetrik olmadığı, yani atom türlerinden birinin daha fazla çekim kuvveti uyguladığı anlamına gelir. Şekerimiz çayda “erirken” (Burada önemli bir noktanın altını

“GÜNEŞ’İ KARARTMA” PROJESİ

Aynur TORAMAN

Afrikalı bilim insanları, atmosfere küçük parçacıklar göndererek Güneş ışığını kalıcı olarak kısmayı planlıyorlar. Peki, bu çılgınca gözünü projenin arkasında ne yatıyor? Hepimizin bildiğı üzere sera etkisinin artması, küresel ısınma ve iklim değişikliğine neden oluyor. Küresel ısınma nedeniyle kuraklık, kar ve buzulların erimesi, deniz seviyesinin yükselmesi, temiz su kaynaklarının denize karışması ve susuzluk, aşırı buharlaşma, meteorolojik felaketlerde artış gibi saymakla bitiremeyeceğimiz sorunlar ortaya çıkıyor. Bu etkiler sonucunda bitkiler, hayvanlar ve ekosistemlerin yanı sıra insan toplulukları da ciddi risk altında. Geçtiğimiz haftalarda Uluslararası Kızılhaç ve Kızılay Dernekleri Federasyonu (IFRC) iklim değişikliğinin etkileri ile ilgili bir rapor yayımladı. Bu raporda iklim değişikliğinin insanlık için yeni tip koronavirüsten çok daha önemli bir sorun olduğunu ve kelimenin tam anlamıyla uzun vadede hayatta kalmamızı tehdit ettiğini belirtti. Bu tehlikenin farkında olan ve harekete geçen Güney Afrikalı bilim insanları oldukça ilginç bir proje üzerinde çalışmaya başlamış bulunmakta.

Açıklamalara göre küresel iklim değişikliğinin Cape Town’a etkisi, herhangi bir önlem alınmadığı takdirde 2100 yılına kadar üç kat artış gösterecek. Ül-

çizmek istiyorum: Şeker çayda erimez, çözünür. Şekerin erimesi için yaklaşık 170°C sıcaklık gerekir. Lütfen günlük hayatta da “çözünme” terimini kullanalım.) bir işi gerekecektir. Bu ısıyı da şekerimiz çaydan emer. Bunun nedeni ise şekerin endotermik bir çözünen olmasıdır.

Burayı daha iyi anlayabilmeniz için size iki tane kavramı açıklamam gerekiyor: endotermik ve ekzotermik. Endotermik, ısıalan demektir. Yani oluşumu -bu bir birleşme veya bir tepkime olabilir- sırasında etraftan ısı emen anlamına gelir. Ekzotermik ise bunun tam tersi, çevresine ısıveren -egzozdan aklınızda kalabilir- demektir.

kedeki su kaynaklarının günden güne zayıflaması ve uzak gelecekte tüm su kaynaklarının yüzde 90’ını kaybetme olasılığının farkında olan Cape Town Üniversitesi’nden bilim insanları Güneş’i karartma planını ortaya attılar.

Güneş’i karartma planı dahilinde bilim insanları, ülkenin başkenti olan Cape Town üzerinden atmosfere bol miktarda kükürtdioksit gazı pompalayıp bir bulut oluşturmayı hedefliyor. Bu sayede Güneş ışınları yeryüzüne ulaşmadan uzaya geri yansıtılacak ve küresel iklim değişikliğinin etkileri hafifletilmiş olacak.

Güneş ışığı miktarını azaltma yönünde olan bu ilginç projeye destek vermeyen pek çok bilim insanı da mevcut. Bu projeye karşı çıkan bilim insanları, küresel ısınmanın etkilerini azaltmak için atmosfere gaz pompalamanın iyi bir fikir olmadığını ve bu projenin iklim sistemine zarar verebilecek tehlikeli bir müdahale olduğunu savunuyor. Zira atmosferde Güneş ışınlarını engelleyecek kadar büyük oranda gaz salmak, atmosfer dengesini kalıcı olarak bozma riski de taşıyor. [40][41][42][43][44]

dört aşısı güvenilirlik ve etkinlik açısından daha öne çıkartıyor. Ancak yine de pek çok ülke daha onaylar alınmadan aşı edinme yarışına girdi ve hatta bir aşının başarısız çıkma ihtimaline karşı farklı firmalara ait aşılarn ön siparişlerini verdi. Amerika, Birleşik Krallık ve Avustralya satın alınan aşı miktarları konusunda en üst sıralarda yer alırken, Kanada kendi nüfusuna on kez yetecek miktarda doz için anlaşmaları yaptı. Türkiye ise şimdilik elli milyon Sinovac aşısı sipariş etti ve Sağlık Bakanı Fahrettin Koca’nın açıklamasına göre bir milyon doz BioNtech aşısı için de anlaşma yapıldı. Aşılarn iki doz kullanılması gerektiğı göze alınınca 25 milyon 500 bin kişiyi aşlamaya yetecek miktarda aşı olduğunu görüyoruz. Sürü bağışıklığını sağlamak için toplumun yarısından fazlasının aşı olması gerekir. Yani Sağlık Bakanlığı’nın bu anlaşmaların devamını getirmesi gerekiyor. Aslında aşı geliştirmenin tarihsel sürecine baktığımızda geliştirilen koronavirüs aşılarnın, eğer ilerleyen zamanda onay alırlarsa rekor sürede geliştirildiğini görüyoruz. İstatistiklere bakıldığında bir aşının geliştirilmesi için geçen süre, hastalıktan hastalığa değişse de yaklaşık on yıl. Hepatit B aşının geliştirilmesi otuz sekiz yıllık bir süreçti, menenjit aşısının çalışmaları ise yaklaşık altmış sekiz yıl sürdü. Ancak virüsleri anlayışımız ve kullandığımız teknolojiler geliştikçe bu sürecin kısalması da kaçınılmaz oldu. Yine de HIV gibi on yıllar süren çabaya rağmen hala etkili bir aşı geliştiremediğimiz hastalıklar da var. Bunlar göz önüne alınca araştırmacıların çabalarının ve başarılarının, konuşulması daha kolay olan komplo teorilerinin gölgesi altında kalması pek de adil olmayabilir.

*Antijen: Vücuda girdiğinde bağışıklık sisteminin antikor üretmesini sağlayan yabancı molekül. Antijen. patojenin bir parçası da olabilir.

*Antikor: Çok hücreli hayvansal organizmaların bağışıklık sistemi tarafından geliştirilen, organizmanın kendine ait olmayan organik yapılara karşı geliştirilen glikoprotein yapılı molekül.[31][32][33][34][35][36][37][38][39]

Çoğu çözünen, tıpkı şeker gibi, endotermiktir. Bir çözücünün içine kondukları zaman, çözücüyü soğuturlar. Yani eğer çayımızı şekerli içiyorsanız çok bekletmeden bitirmenizi tavsiye ederim. Kalan bazı çözünenler ise tahmin edeceğimiz üzere ekzotermiktir. Endotermik çözünenlere KNO3 (potasyum nitrat), NaNO3 (sodyum nitrat), KBr (potasyum bromür) örnek verilebilir. Ekzotermik çözünenlere ise Na2SO4 (sodyum sülfat) ve Ce2(SO4)3 (seryum(III) sülfat) birer örnektir. Bu yazıyı okuyan bilime meraklı güzel insanlara günaydın, iyi günler ve iyi akşamlar diyor, hepinize esenlikler diliyorum. Sağlıcakla kalın.

EGE ÜNİVERSİTESİ’N-DE “UYKU DEVRİMİ”

Deniz Şehvar HACISALİHOĞLU

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Göğüs Hastalıkları Uyku Laboratuvarı, Avrupa Birliği’nin programı olan “Sleep Revolution-Uyku Devrimi” adlı Horizon Projesi’nde yer aldı ve Türkiye’den katılan tek merkez oldu. Proje sayesinde uyku apnesi olduğu düşünülen hastaların uyku kayıtları, yapay zekâ kullanılarak incelenecek ve böylece hastaların nefes duraksamaları ve şiddeti belirle-nerek kişiye özel tedavi sağlanabilecek.

Uyku apnesi olarak da bilinen “obstrüktif uyku apne sendromu” uyu sırasında nefes duraksamalarının uyu sırasında ve sonucunda kandaki oksijen miktarı azalır, karbondioksit miktarı artar. Genellikle obez kişilerde görülen bu hastalık ciddi olup ölümlle sonuçlanabilir.

EÜTF Göğüs Hastalıkları Uyku Laboratuvarı, ESADA (European Sleep Apnea Database) projesinde de yer alıyor. EÜTF Uyku Laboratuvarı sorumlu öğretim üyesi Prof. Dr. Özen Kaçmaz

YAPAY İNSANLAR TELEFONLARIMIZA GELİYOR: “SAMSUNG NEON PROJESİ”

Mert Ay & Öykü Dönmez

Akıllı telefon ve giyilebilir teknoloji gibi birçok alanda öncülük yapan teknoloji devi Samsung büyük bir devrim yaratacak ve adından çokça söz ettirecek NEON Projesi’ni hayata geçirmek için attığı ilk somut adımlarla gündeme oturdu. Dünyanın en büyük teknoloji fuarlarından biri olan CES 2020’de geçtiğimiz aylarda ilk örneği tanıtılan projenin asıl amacı hâlihazırda var olan cihazlarımızdaki sesli asistanları, dijital avatarlara ve birbirinden farklı karakterlere sahip ve birçok sektörde aktif olarak kullanılan yapay insanlara dönüştürmek. Peki, bu yapay insanların zaten var olan Siri ve Alexa gibi sesli asistanlardan farkı ne? Şirketin deyiimiyle NEON insanlar sanal asistan veya üç boyutlu avatardan ziyade gerçek bir arkadaş. Yoga eğitmeni, öğretmen ve hatta bir K-Pop yıldızı bile olabiliyorlar.

Siri gibi bir olayın yaşandığı tarihi bilmiyorlar veya onlara söylemediğimiz sürece bizim hakkımızda herhangi bir bilgi edinemiyorlar.

DEUTSCHE BAHN VE SIEMENS HİDROJEN ÇAĞINA GİRDİ

Zeynep POYRAZ

Almanya Devlet Demiryolları Deutsche Bahn ile Alman teknoloji şirketi Siemens; ulaşım da karbon salınımını azaltacak, hidrojenle çalışan tren projesiyle hidrojen çağına girdiklerini açıkladılar. Trenin, 2024 yılında Tübingen-Horb-Pforzheim arasında bir yıl boyunca deneme sürüşünün yapılması planlanıyor. Bir yıllık deneme aşaması için Siemens, son teknoloji hidrojen tahrik sistemine sahip iki parçalı bir bölgesel tren geliştiriyor. Baden-Württemberg Ulaştırma Bakanı Winfried Hermann “Bu yeni ve sürdürülebilir teknolojiye sahip ilk trenin burada, Baden-Württemberg’de, olmasından çok memnunuz. Ülke; modern, sürdürülebilir demiryolu taşımacılığının öncüsü olmayı seviyor. Bu, trafik akışının önemli bir parçasıdır.” ifadesini kullandı.

Hidrojen, DB Regio-Werk Tübingen’deki bir mobil dolum istasyonunda elektroliz yoluyla üretilir. Elektrolizde su, elektrik yardımı ile hidrojen ve oksijene ayrılır. Bir kompresörde sıkıştırılan hidrojen, mobil bir depolama tesisinde depolanır. Yakıt ikmal yapılmadan önce yeşil yakıt hazırlanır ve yanındaki tankerde soğutulur. Hidrojen tahrikinde, hidrojen ve oksijenin reaksiyonu elektrik enerjisi ve “atık ürün” olarak su üretir. Bu tür trenlerin kullanımı, DB’nin iklimle nötr hale gel-

Başoğlu, “Uyku apne hastalarında uykuda nefes durması şiddetinin belirlenmesinde şimdiye kadar kullanılan parametrelerin yerine, yapay zekâ tarafından geliştirilen yeni değişkenler oluşturulacak. Bu yeni tanı algoritmaları sayesinde hastanede yatırılarak uyku testi yapılmasına gerek kalmayacak. Hastalara evde, kendi yataklarında uyku testi yapılacak ve teletıp yoluyla veriler laboratuvara aktarılacak. Oluşturulan algoritmalarla uyku kayıtları incelenecek ve yaşam kalitesini geliştirecek kişiye özel tedavilerin belirlenmesi sağlanacak. Bu amaçla ESADA’da yer alan uyku merkezlerinin uyku kayıtları kullanılacak, benzer şekilde belirlenen yeni parametrelerin validasyonu için de ESADA verileri incelenecek. EÜTF Göğüs Hastalıkları Uyku Laboratuvarı olarak Avrupa’nın çeşitli ülkelerindeki en iyi uyku merkezlerinin yer aldığı ESADA’ya Türkiye’den katılan tek merkez olarak devrim niteliğindeki projesinde yer almaktan gurur duyuyoruz” dedi.

Ancak aynı bir insan gibi ona söyledığımız şeyler doğrultusunda şekillenip, fikir edinip, bizimle iletişim kurarak gerçek dünyayı aratmayacak şekilde bize arkadaşlık yapıyorlar. Mimikleri, tepkileri ise neredeyse bir insan gibi en fazla bir milisaniye gecikme ile çalışıyor.

Bu yapay insanlar makine öğrenmesi sayesinde bir insan gibi yeni beceriler öğrenip “anı” oluşturabiliyorlar. Ayrıca, deneyimler aracılığı ile öğrenebilmeleri sayesinde Siri gibi genel bir deneyim yerine daha kişisel ve özel bir deneyim sunma yeteneğine sahipler. Diğer ilginç bir şey ise NEON insanımız ile konuşmak için çevrimiçi olmamıza gerek yok. Samsung’un bünyesinde bulunan STAR Labs Şirketi’nin CEO’su Pranav Mistry, Twitter üzerinden akıllı telefonunda bir NEON bulunduğunu ve şirketin quanda NEON’ları test ettiğini açıkladı. Bu demek oluyor ki yakın bir zamanda -birçok tahminciye göre aralık ayında- Galaxy telefonlarımızda NEON adı verilen “ yapay insanları” görmeye başlayabiliriz. [46][47][48][49]

mesi ve dizel araçları alternatif tahrik türleriyle değiştirmesi için bir fırsattır.

Saatte 160 km Hıza Ulaşabilecek

Hidrojen tahrik sistemi, bir yakıt hücresi ve bir litium iyon pilden oluşur. Mireo Plus H, elektrikli çoklu üniteler kadar güçlü olacak ve yılın zamanı veya rota gibi çalışma koşullarına bağlı olarak 600 kilometre menzile sahip olacak. Araç, saatte 160 kilometre azami hıza ulaşabilecek.

Araçın yakıt ikmal süresi maksimum 15 dakika. Bu, DB’nin bölgesel trafigindeki sıkı zamanlanmış tren tarifeleri açısından oldukça önemli bir husus. Yakıt ikmalinin hızlı olması, hidrojen teknolojisini daha önce günlük operasyonlarda kullanılan dizel yakıtla rekabet eder hale getirecektir.

Küresel Isınmayı Engellemekte Önemli Bir Adım

Konunun bu kadar önemli olmasının sebebi ise ulaşım da karbon emisyonunu azaltacak en önemli gelişmelerden biri olmasıdır. Karbon emisyonu; asit yağmurlarına ve buzulların erimesine sebep olur, küresel ısınma sürecini hızlandırır, pek çok hayvan ve bitki yaşamını tehlikeye atar. Deutsche Bahn ise 2050 yılına kadar karbon emisyonunu sıfıra indirmeyi ve iklimle nötr olmayı hedefliyor. Yılda 330 ton CO2 tasarrufu yapacak olan tren, bu konuda oldukça önemli bir adım olacaktır. [50][51]

Otuz üç binin üzerinde hastanın veri girişinin yapıldığı ve 13 yıldır yürütülen bu çalışmada, Türkiye’den katılan tek merkez olan EÜ, 2880 hasta verisi ile en çok hasta kaydeden ikinci merkez oldu. Bunun yanına, çalışmadaki hastaların verilerinin analizi yapılarak uluslararası dergilerde on beşten fazla bilimsel makale yayımlandı.

EÜTF Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Özen Kaçmaz Başoğlu tarafından 2006 yılında kurulan Göğüs Hastalıkları Uyku Laboratuvarında, yılda yaklaşık 400 uyku testi (polisomnografi) yapılır. Laboratuvar da 14 yılda toplam 5000 hastaya uyku testi yapıldı. Yalnızca İzmir’den değil, çevre illerden de gelen yılda ortalama 2000 hastaya uyku polikliniğinde hizmet veriliyor. [45]

SPOR

SPOR TOTO SÜPER LİG 2020-2021 CEMİL TAŞCIOĞLU SEZONU: 10. VE 11.HAFTA MAÇLARI DEĞERLENDİRMESİ

Cem Sina Sıbıç

10. Hafta

Aslan Rize’de Çok Farklı

Tarihler 28 Kasım 2020’yi gösterirken Rizespor evinde Galatasaray’ı ağırladı. Bir hafta önce evinde iyi oynamasına rağmen galip gelemeyen Galatasaray için bu maçın parolası mutlak üç puandı. Maça hızlı başlayan ekip sarı kırmızılılar oldu. Sayısız fırsat bulmasına rağmen bir türlü gol atamayan Galatasaray’da beklenen gol 45+2. dakikada Senegalli forvet Diagne’den geldi. İkinci yarıya da hızlı başlayan taraf konuk ekip Galatasaray’dı. 52. ve 79.dakikalarda Diagne ile farkı üçe çıkarırken oynadığı oyunla taraftarını adeta mest etti. Ev sahibi takımda Fernando Boldrin 77.dakikada gördüğü ikinci sarı karttan dolayı takımını on kişi bıraktı. Maçta perdeyi kapatan oyuncu konuk takımın 4 numarası Taylan Antalyalı oldu. Alınan 4-0’lık skor ile zirve takibini sürdüren Galatasaray, zorlu bir deplasmandan daha üç puanla döndü. Öte yandan Rizespor cephesinde ise mağlubiyetin verdiği üzüntü hâkimdi.

Dev Maçta Kazanan Taraf Beşiktaş

29 Kasım Pazar akşamı, tüm futbolseverlerin haftalardır merakla beklediği Fenerbahçe-Besiktaş maçı oynandı. Hem Fenerbahçeli ve Beşiktaşlı hem de farklı takımları destekleyen futbolseverler için bu maç neden haftalardır beklediğini göstermiş oldu. Maç öncesinde sosyal medyadan atışmaya başlayan iki takım da aslında bu maça ne kadar konsantre olduğunu gösterdi. Maçın hakemi Tugay Kaan Numanoğlu’nun ilk düdüğüyle maça hızlı başla

11.Hafta

Kartal Evinde Uçtu

Spor Toto Süper Lig Cemil Taşcıoğlu sezonu 11.haftanın açılış maçında Kasımpaşa son haftaların formda takımı Beşiktaş’a konuk oldu. Maça istediği gibi başlayan ev sahibi takım aradığı golü 45+3.dakikada Mensah ile buldu. Dakikalar 55’i gösterirken Kasımpaşa’nın İsviçreli sağ beki Hadergionaj kırmızı kart görerek takımını on kişi bıraktı. Bu dakikadan sonra iyice rakip kaleye gelmeye başlayan ev sahibi takım 68.dakikada Atiba ile farkı ikiye çıkardı. Maçın skorunu tayin eden gol ise 75.dakikada Kamerunlu golcü Aboubakar’ın ayağından geldi. 3-0’lık net bir skor ile kazanan Beşiktaş formunu sürdürdü. Kasımpaşa cephesinde ise mağlubiyetin getirdiği hüznün hâkimdi.

Aslantepe’de Galatasaray Yağmuru

5 Aralık Cumartesi akşamı lig tarihinde en fazla şampiyonluk yaşamış takım unvanını elinde bulunduran Galatasaray Hatayspor’u konuk etti. Haftalardır formda olan ev sahibi ekip, maça hızlı başladı.

Kanarya Denizli’de Nefes Aldı

Haftalardır aldığı kötü sonuçlarla şampiyonluk yarışında ezeli rakibi Galatasaray’ın gerisine düşen Fenerbahçe, ligde kalmak için mutlak üç puana ihtiyaç duyan Denizlispor’a konuk oldu. İki takımında galibiyete ihtiyacı bir diğerinden az değildi. Maça konuk ekip hızlı başladı. Henüz 9.dakikada Ferdi Kadioğlu’nun verdiği pası gole çeviren Cisse takımını öne geçirdi. Caner Erkin’in kullandığı kornerde kafayı vuran Gökhan Gönül, durumu 2-0’a taşıdı. İlk yarı bu skorla biterken Fenerbahçe taraftarı oynanan oyundan memnundu. 54.dakikada konuk takım futbolcusu Serdar Aziz ceza sahası içerisinde elle oynayınca ev sahibi takım lehine penaltı kararı çıktı. İkinci sarı kartı göerek kırmızı kart gören Serdar Aziz ise takımını on kişi bıraktı. Topun başına geçen Murawski penaltı vuruşunda Altay’ı geçemeyince Denizlispor farkı bire indirme şansını kaçırmış oldu. Kalan dakikalarda gol sesi çıkmayınca Fenerbahçe istediği üç puana kavuştu. Denizlispor ise küme düşme hattından. çıkabilmesi için gerekli puanı alamadı.

Formula 1 Ve Güvenlik

Yusuf Ömer Koçoğlu

Öncelikle şu soruya cevap verelim, nedir bu Formula 1? Formula 1 yarışlarının kökeni 1920’ler ve 1930’larda yapılan Avrupa Grand Prix motor yarışlarına dayanır. Bu yarışlarda ortak kurallar olması gerektiğini düşünenler, bir kurallar bütünü oluşturmuş ve ismini “Formula 1” yani 1 numaralı formül adını vermişlerdir. Yarışın ismi de bu sayede Formula 1 olmuştur.

Grosjean Kazası ve Halo

29 Kasım 2020 tarihinde Bahreyn GP’inin ilk turunda Daniil Kvyat’la temasından sonra Haas sürücüsü Grosjean keskin bir açıyla ve saatte 221 kilometre hızla bariyerlere çarptı ve aracın şasisi bariyerlerden geçerken arka yarısı kesilip bariyerlerin önünde kaldı. Peki, böyle korkunç bir kazadan Grosjean nasıl sağ çıkmayı başardı? Tabii ki “halo sistemi” sayesinde.

Halodan Önce

Halo sistemi daha çok yeni bir sistem. Peki ya halodan öncesi? Haloya gerek var mıydı? Aslında halo veya benzeri bir sistem tasarısı F1’de pek popüler değildi. Peki ya halo neden bir anda gereksinim haline geldi. Halo benzeri bir sitemin getirilmesi tartışmalarını tetikleyen ilk olay 2009 yılında meydana geldi. F2’de yarışan genç bir pilot olan Henry Surtees, kaza yapan bir başka araçtan fırlayan lastiğin başına çarpmasıyla bilincini kaybetti ve genç pilotun aracı bariyerlere girdi. Surtees helikopterle hastaneye kaldırıldı fakat kurtarılamadı. 2015 yılında ise eski bir F1 pilotu olan Justin Wilson, “Indycar” isimli organizasyonda ön araçtan kopan bir parça kafasına çarparak ölümüne sebep olmuştu. İşte bu olay F1 sürücülerinin başını korumaya yönelik sistem tasarılarını doğurdu.

Halo

Birçoğumuzun bildiği üzere Formula 1 en tehlikeli sporlardan biridir. Bu tehlikeyi en az seviyeye indirmek için de çeşitli önlemler alınması gerekir. Halo da bu önlemlerden önemli birisi. Ancak maalesef 2018 yılında zorunlu hale getirildi. Halo sistemi, sürücünün kafasını çevreleyen ve araç şasisine üç nokta ile bağlanan karbon fiber yapılu bir çubuktan oluşur. Halo, titanyumdan yapılmıştır ve 2016’daki ilk versiyonda yaklaşık yedi kilogramdır. Ardından 2017’de dokuz kilograma yükselmiştir. Halo Yunanca daire ya da halka anlamına gelir. İngilizcede de aynı anlamda kullanıldığı görülür, melek illüstrasyonlarında başın yukarısında duran o ışıltılı daireye de halo denir.

Halonun Yanındaki Diğer Adaylar

F1 pilotlarının başını korumaya yönelik sistem arayışında tek seçenek halo değildi elbette. Halo’nun yanında değerlendirmeye alınan iki sistem daha vardır: çember kokpit koruması ve aeroscreen. Çember kokpit koruması, halonun bir derece üstünde koruma sağlar. Bu çözümde pilotun başı ve kokpit üç tane metal parçasıyla kapatılır. Çok sert darbelere karşı bile koruma sağlayan bu sistem pilotların görüşünü ve çıkışını engellediği için tercih edilmedi. Red Bull’un aeroscreen çözümünde ise pilotun başının önünde şeffaf bir ekipman vardır. Bu ekipmanın halo ile benzer bir etkiye olması planlanıyordu. Halo’nun estetik kaygılarına cevap olarak ortaya çıktı.

Pilotların Görüşleri

Çoğu F1 pilotu ve birçok yarış takımı gerek araca yüklediği +9 kiloluk ağırlıktan, gerek aracın estetik yapısını bozmasından, gerekse de aerodinamiğin bozulmasından sıcak bakmadılar bu fikre. Ama FIA’nın bunu bir zorunluluk haline getirmesinden sonra 7 Eylül 2019 yılında Formula 3’te Alex Peroni’yi taklalar atan araçından kurtulması ve geçtiğimiz aylarda Grosjean’in ikiye ayrılan araçından kurtulmasını sağlayan sistem olan halo, herkesin takdirini kazandı.

YAŞAM

ZENCEFİLLİ KURABIYE TARİFİ

Nida Nur Efe

2020 yılının sonlarına doğru gelirken özellikle yılın bu zamanlarıyla özdeşleşen zencefilli kurabiyeleri, namıdiğer “gingerbread cookies”, hiç denediniz mi? Eğer cevabınız hayır ise denemek için şimdi tam sırası. Kolları sıvayın, mutfağa giriyoruz!

Malzemeler:

- 150 gr tereyağı veya margarin

- Yarım su bardağı toz şeker

- 1/3 çay bardağı pekmez

- 1 adet yumurta sarısı

- 1 tatlı kaşığı toz zencefil

- 2 tatlı kaşığı tarçın

- Yarım paket vanilya (5 gr)

- 2-2,5 su bardağı elenmiş un

- Yarım paket kabartma tozu (5 gr)

Yapılışı:

- İşe yumuşamış tereyağını toz şeker ile 2-3 dakika çırparak başlıyoruz.
- Daha sonra yumurta sarısı ve

pekmezi ilave ederek çırpmaya devam ediyoruz. Bu aşamadan sonra geri kalan kuru malzemeleri de ilave edip iyice elimizle yoğuruyoruz.

- Toparlanan hamurumuzu streç filme sarıp yaklaşık 10-20 dakika dinlenmesi için buzdolabına yerleştiriyoruz.
- Dinlenen hamurumuzu istediğimiz kalınlıkta açıp dilediğimiz şekli veriyoruz. (Benden bir tavsiye, en çok çam ağacı ve kurabiye adam şekli yakı-

şıyor.)

- Şekil verdiğimiz hamurlarımızı tepsiye dizip 180 derece fırında kalınlığına göre yaklaşık 8-12 dakika pişiriyoruz.
- Pişen kurabiyelerimizi beklemeden tepsideen alıp ızgara telin üzerine yerleştiriyor ve orada soğutuyoruz.
- Soğuduktan sonra dilediğiniz şekilde süsleyip tüketebilirsiniz.

Afiyet olsun!

Saliha Bingöl & Salih Cem Ersoy

Kahve, son dönemlerde popüler kültürün de etkisiyle çok sevdiğimiz ve birçok çeşidini tükettiğimiz bir içecek haline geldi. Gün onunla başlar, yemekler onunla sonlanır. Kültürümüzde çok özel bir yeri vardır. “Bir fincan kahvenin kırk yıl hatırı vardır.” derler. Kahvesiz nişan olmaz, misafir ağırланmaz. Peki, kahvenin tarihi hakkında neler biliyoruz?

Kahvenin Ortaya Çıkışı

Kahve ismi, bitkinin ilk görüldüğü yer olan Habeşistan'ın "Qahwah" bölgesinden gelmektedir. Kahve kelimesi bugünkü haline ancak 14. yüzyılda gelebildi. Kahvenin ortaya çıkışıyla ilgili birçok rivayet vardır. Bu rivayetlerin en kabul göreni, 8. yüzyılda Kaldi adında Etiyopyalı bir çobanın güttüğü keçilerin bir meyveyi yemesi sonucu canlanmaları, çobanın da o meyveyi denemeye karar verip beğenmesi hikâyesidir. Kaldi'den sonra birtakım keşişler tarafından denenen kahve meyvesi, tadının acı olması sebebiyle beğenilmedi. Keşişler, beğenmedikleri bu meyveyi ateşe atınca kokusunu fark ettiler ve güzel kokuyu beğenip bu meyveyi değerlendirmeye karar verdiler. Ateşte kavrulmuş kahve çekirdeklerini demleyip içen keşişler hem tadıyla mest oldu hem de tüm gece onların uyanık kalmasını sağladığı için onu, Allah'ın bir lütfu olarak gördüler. Bu sayede kahve tohumunun ünü kısa sürede yayıldı ve 10. yüzyılda Yemen'de üretilmeye başlandı.

Kahve Anadolu'ya Nasıl ve Ne Zaman Geldi?

Yemen, 1517 yılında Ridaniye Muharebesi sonucu Osmanlı İmparatorluğuna katıldı ve aynı yıl Yavuz Sultan Selim'in Yemen Valisi Özdemir Paşa, tadına hayran kaldığı bu içeceği Osmanlı sarayına getirdi. İstanbul'da padişahı ve saray ahalisini kısa sürede kendine hayran bırakan kahve, padişaha ve devlet büyüklüklerine servis edilmeye başlandı. Cariyelerle kahveyi doğru pişirme dersleri verildi, saray görevlileri arasında "kahvecibaşı" da eklendi. Kahvecibaşı olmanın şartlarından bazıları sadık olmak ve sır tutmayı bilmektir.

İstanbul'da ilk kahvehane Suriyeli iki Arap tarafından Tahtakale'de açıldı ve bu olay, kahvenin faydalı olup olmadığı tartışmasını başlattı. Ne var ki hem İs-

tanbul halkının kahveye olan ilgisi, hem de Şeyhülislam Bostanzade Mehmet Efendi'nin kahvenin haram olmadığı yönünde fetva vermesi Osmanlı'da kahve kültürünün gelişimini hızlandırdı.

Kahvenin İstanbul'dan Avrupa'ya Yayılması

Avrupa'nın kahveyle tanışması 1615 yılında iki Venedikli tüccarın İstanbul'a gelip kahveye hayran kalmaları ve İstanbul'dan aldıkları kahve tohumlarını Venedik'e götürmeleriyle gerçekleşti. Kahve en başta İtalya'da limonata satıcıları tarafından satılmaya başlandı ve talebin çok artmasıyla 1645'te ilk İtalyan kahvesi kuruldu. Paris'e 1643 ve Londra'ya 1651'de ulaşan kahve, insanların da vazgeçilmezi oldu. 18. yüzyılın Alman bestekârlarından Bach'ın kahve için yazdığı "Coffee Cantata" isimli bir eseri bile vardır.

Kahvenin “Türk İçeceği” Adını Alması

1683'teki II. Viyana Kuşatması sırasında Osmanlı askerleri arkalarında çuvallar dolusu kahve tohumu bıraktı. Viyanalılar önce tohumları deve yemi zannetti ama kuşatma boyunca Türkleri izleyen ajanlar tarafından durum anlaşıldı ve kahveye “Türk içkisi” dendi. İlerleyen zamanlarda Avrupa mutfağına iyiden iyiye girmeye başlayan kahve, cezve ve güğümlerde pişirilerek "Türk Kahvesi" adını aldı.

Kahvenin Hayatımızdaki Yeri

16 ve 17. yüzyıllarda gelişmeye başlayan kahvehane kültürü günümüzde de devam etmekte ve kahvehaneler insanların bir araya gelip sohbet ettikleri, çeşitli oyunlar oynadıkları yerler olarak karşımıza çıkmaktadır. Kahvehanelerin yanı sıra sunum çeşit-

liliğiyle öne çıkan yeni nesil kahve zincirlerinin revaçta olduğu bu

dönemde, dünyada ciddi bir kahve ticareti söz konusudur. Öyle ki kahve, petrolden sonra dünyada en çok ticareti yapılan üründür.

Türk Kahvesi Hakkında Bilmedikleriniz

Türk kahvesi, telvesi dibine çöktüğü için süzülmeden yapılan tek kahvedir. Kahvenin Türk kültüründeki yeri apayrıdır. Hatta "kahvaltı" sözcüğü, kahve öncesinde yenilen şeyler anlamına gelmektedir. “Geleceği görmek” için kullanılan tek kahve çeşididir. Dünyanın en eski pişirme yöntemiyle pişirilen Türk kahvesi, köpüğü sayesinde daha uzun sıcak kalır. Kandaki kolesterol seviyesini dengeler. Kullanılan ağır kesicilerin etkisini yarı yarıya artırarak ağrının daha çabuk geçmesine yardımcı olur. Kalp hastalıklarının birçoğunu önlemeye yardımcı olur. Sindirim sistemi üzerinde de çok etkilidir, özellikle bağırsak hareketlerinin düzeltilmesi için oldukça yararlıdır. Cilde temas ettiğinde (masaj vs. yoluyla) yumuşatıcı etkisi vardır ve cilt problemlerine iyi gelir. İçeriğindeki antioksidan sayesinde kanser gibi ciddi hastalıkların önlenmesine büyük fayda sağlar. Dikkat artıran ve zihin açan bir etkisi de vardır. Ayrıca baş ve kemik ağrılarına da iyi geldiği bilinmektedir.

Türk Kahvesinin Su ile İkrâm Edilmesinin Nedeni Nedir?

Rivayet edilene göre kahvenin su ile ikrâm edilmesinin nedeni, misafir ilk önce kahveden içerse tok, suyu içerse aç olduğunu anlamak ve onun için sofrâ kurmaktır. Ancak kahvenin su ile ikrâmının asıl nedeni, eğer öncesinde yemek yenildiyse ağızdaki o tadı suyla dağıtmak ve kahvenin lezzetini tam anlamıyla alabilmektir. Yani sandığımızın aksine, kahvenin yanındaki suyun sonra değil, önce içilmesi gerekiyor.

Nasıl Saklamalıyız?

Kahvenin olabildiğince havayla temasını kesmek gerekir. Kendi paketinden çıkarmadan, aşırı ufak açıp içinden kahveyi alıp sonrasında paketin ağzını sıkıca kapattıktan sonra hava almaz bir kabin içinde, oda sıcaklığında saklanmalıdır. Diğer türlü uçucu aromaları kaybeder, bu da lezzete olumsuz etki

Isparta lavanta kahvesi: Hoş aromasıyla Isparta'ya özgü lavanta kahvesini yapmak çok kolay. Lavantaları bitki çayı demler gibi demleyin ve oda sıcaklığına gelince süzün. Kahveyi, lavantalı su kullanarak cezvede pişirin. Kaynamadan önce ocaktan alın ve fincanlara pay edin.

Damla sakızlı Türk kahvesi: İhtiyacınız olan malzemeler: yarım çay kaşığından biraz az damla sakızı, iki tatlı kaşığı Türk kahvesi, ihtiyaca göre şeker, 2 kahve fincanı su. Çok fazla damla sakızı kullanmanızda yarar vardır. Çünkü damla sakızı çok yoğun aromalıdır. Damla sakızlarını döverek cezveye koyup üzerine su eklenir. Daha sonra içine kahve konularak kısık ateşte pişirilir. Pişirmeden önce kahveyi karıştırıp pişirme esnasında karıştırmazsanız köpüğünün gitmemesini sağlarsınız. Eğer şekerli içmek isterseniz kahveyi koyduğunuz esnada dilediğiniz kadar şeker de koyabilirsiniz. Bol muhabetli, kahveli günler dileğiyle... [98][99][100]

KAYNAKÇA

[1]https://www.hurriyet.com.tr/sporarena/son-dakika-turkiye-kadin-ritmik-cimnastik-dalinda-avrupa-sampiyonu-oldu-41674956 [2]https://tr.euronews.com/2020/11/29/turkiye-kad-n-ritmik-cimnastik-grup-milli-tak-m-avrupa-sampiyonu-oldu [3]https://www.cnntrk.com/video/spor/diger-sporlar/kadin-ritmik-cimnastik-grup-milli-takimi-avrupa-sampiyonu-oldu-video [4]Vefa Lisesi'nin Eğitim Tarihimizdeki Yeri ve Önemi - Hayriye Muhammedî [5]http://tarihivefa.blogspot.com/ [6]https://tr.wikipedia.org/wiki/Vefa_Lisesi [7]https://tr.wikipedia.org/wiki/23_Aralık [8]www.milliyet.com.tr [9]www.trthaber.com [10]www.fanatik.com.tr [11]www.aa.com.tr [12]www.indyturk.com [13]www.cnntrk.com [14]https://www.ntv.com.tr/galeri/dunya/gizemli-monolitler-dunyaya-yayiliyor,-KIQWITNWIOO-W6L9RusDRA/L_RJQH73YkS3eUrMR6_jbw [15]https://tr.sputniknews.com/yasam/20201211043384244-dunyanin-farkli-yerlerinde-ortaya-cikan-monolitlerin-sirri-cozuldu/ [16]https://www.livescience.com/ancient-lake-under-greenland-ice.html [17]https://blogs.ei.columbia.edu/2020/11/10/scientists-discovered-ancient-lake-bed-deep-beneath-greenland-ice/ [18]https://www.cnntrk.com/dunya/antikorlara-yakalanmayan-koronavirus-mutasyonu-tespit-edildi?page=1 [19]https://www.gathernewscast.com/#/ [20]İletişim Fakültesi Dergisi/Fransa'da ve Türkiye'de Kadın Hareketleri - Ashı Yapar Gönenç [21]Atatürk ve Kadın Hakları - Prof. Dr. Turhan Feyzioğlu [22]https://tr.wikipedia.org/wiki/Nezihe_Muhiddin [23]https://www.psikiyatri.org.tr/417/turkiye-psikiyatri-derneği-3-aralık-dunya-engelliler-gunu-basin-aciklamasi [24]https://www.engellilerkonfederasyonu.

org.tr/3-aralik-dunya-engelliler-gunu/ [25]https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-55069773#:~:text=Tesla%20ve%20SpaceX'in%20CEO,serveti%20128%20milyar%20dolara%20y%C3%B-Ckseldi. [26]https://www.hurriyet.com.tr/teknoloji/elon-musk-dunyanin-en-zengin-10-insanindan-biri-nasil-oldu-41569016 [27]https://www.haberturk.com/elon-musk-tan-tesla-calisanlarina-uyari-haberler-2889251-ekonomi [28]https://www.youtube.com/watch?v=hQXLrPlcbeo [29] https://webrazzi.com/2019/04/08/elon-musk-in-sira-disi-hayati/ [30]https://www.youtube.com/watch?v=qmgpLn8qAXg [31]https://www.forbes.com/sites/jvc-hamary/2020/11/29/coronavirus-vaccines-difference/?sh=42f6f8702ae6 [32]https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-55162850 [33]http://sitn.hms.harvard.edu/flash/2015/rna-vaccines-a-novel-technology-to-prevent-and-treat-disease/ [34]https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-55092070 [35]http://cdn.istanbul.edu.tr/statics/istanbulip.istanbul.edu.tr/wp-content/uploads/2015/02/2.Faz0IIIII-ilac%C-C%A7-aras%C%C%A7t%C4%B1rmar%C4%B1-ve-biyobelirtec%CC%A-7ler.pdf [36]https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-55162850 [37]https://www.nature.com/articles/d41586-020-03370-6 [38]https://www.washingtonpost.com/business/turkey-announces-vaccination-plan-for-chinese-coronavirus/2020/12/03/08ece00d-c-3546-11eb-9699-00d311f13d2d_story.html [39]https://tr.euronews.com/2020/09/19/tarihite-asilar-ne-kadar-surede-gelistirildi [40]https://havakalitesi.ibb.gov.tr/icerik/bilgi/kuresel-isinma-sera-etkisi [41]https://www.wwf.org.tr/ne_yapiyoruz/iklim_degisikligi_ve_enerji/iklim_degisikligi/ [42]https://www.kizilay.org.tr/Upload/Dokuman/Dosya/wdr2020-26-11-2020-64501291.pdf

[43]https://tr.sputniknews.com/bilim/202011281043305451-guney-afrikali-bilim-insanlari-gunesi-karartacak/ [44]https://www.ntv.com.tr/galeri/teknoloji/bilim-insanlarindan-iligine-proje-gunesi-karartacaklar,1dCtYeah-EC0_ELaVy9udQ/-d5QFjGqe0yNnaDHC8PPQ [45]https://www.euegeajans.com/index.php/2020/12/01/ege-yapay-zeka-ile-hastalarin-uyku-kayitlarini-inceleyecek-ab-projesinde-yer-aldi/https://ege.edu.tr/a-891/ prof_dr_basoglu_%E2%80%98%E2%80%98yil-da_ortalama_2_bin_500_hastaya_poliklinik_hizmeti_veriyoruz%E2%80%9D.html [46]https://www.ntv.com.tr/teknoloji/samsungunuyapayinsanlariakilli-telefonlara-geliyor,o0CcReeffEiMPGEqmNgKA [47]https://www.dzeen.com/2020/01/15/samsung-neon-star-labs-artificial-humans/ [48]https://neon.life/technology [49]https://twitter.com/neondotlife [50]https://www.deutschebahn.com/de/presse/pressestart_zentrales_uebersicht/Deutsche-Bahn-und-Siemens-starten-ins-Wasserstoff-Zeitalter-5735960 [51]https://assets.new.siemens.com/siemens/assets/api/uuid:6bdd169b-ef-f6-45d4-befa-715d36b160d7/Wasserstoff-DB-Siemens-EN.pdf [52]https://www.aa.com.tr/tr/kultur-sanat/63-grammy-odullerinin-adaylari-aciklandi/2055264 [53]https://www.berliner-philharmoniker.de [54]https://www.hurriyet.com.tr/kelebek/magazin/darth-vader-rolune-hayat-veren-oyuncu-david-prowse-hayatini-kaybetti-41675225 [55]https://www.dw.com/tr/darth-vader-rolune-oyuncu-aktör-david-prowse-hayatini-kaybetti-a-55763674 [56]https://www.cbr.com/star-wars-darth-vader-david-prowse-statue-bristol/ [57]https://en.wikipedia.org/wiki/Dave_Prowse [58]https://www.imdb.com/title/tt7444776/ https://www.rottentomatoes.com/m/home_alone [59]https://www.imdb.com/title/tt0104431/?ref=rv_i_tt

[60]https://www.rottentomatoes.com/m/home_alone_2_lost_in_new_york [61]https://www.imdb.com/title/tt0119303/?ref=tt_sims_tti https://www.rottentomatoes.com/m/home_alone_3 [62]https://www.imdb.com/title/tt0329200/ [63]https://www.rottentomatoes.com/m/home_alone_4 [64]https://www.imdb.com/title/tt2308733/ [65]https://www.epifizajans.com/bilgi/nobel-odulu-nedir-neden-verilir [66]https://www.haber7.com/dunyayi-gezıyorum/haber/2911544-nobel-odullerinerede-veriliyor-toren- b inasi-ve-nobel-muzesi [67]https://www.abprojeyonetimi.com/nobel-odulunu-kazanan-10-unlu-isim/ [68]https://listelist.com/nobel-almamis-yazarlar-ve-odulu-reddedenler/ [69]https://www.aa.com.tr/tr/dunya/soykirim-inkarisina-verilen-nobel-odulu-1-onceli-tartismali- k ararlari-hatirlatti/1669070 [70]www.evrensel.net [71]https://kidega.com/blog/mutlaka-okumaniz-gereken-nobel-odullu-15-yazar [72]https://www.nedirturk.com/kimya/alfred-nobel-kimdir.html [73]https://www.hurriyet.com.tr/amp/gundem/aziz-sancar-kimdir-nerelidir-40890746 [74] [1] https://www.bosnakmedya.com/bosnaklar-kimdir/ [75] [2] https://www.bosnahersek.ba/bosna-hersek/gezilecek-yerler/mostar/blagay-tekkesi/ [76] [3] http://www.bosnahersek.ba/bosnaklarin-turkiye-gocleri/ [77] [4] https://gezimanya.com/bosna-hersek/bosna-hersek-hakkinda-temel-bilgiler [78] [Görsel 1] Fotoğraf: https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/mostar-koprusu-medeniyetleri-birlestirmeye-devam-ediyor/1639082 [79] [1] https://tr.wikipedia.org/wiki/Kazakistan [80] [2] https://gezimanya.com/kazakistan/kazakistanin-kisa-tarihi [81] [3] https://islamansiklopedisi.org.tr/

kazakistan [82] [4] http://www.heritagenet.unesco.kz/kz/content/history/history_ru.htm [83] [5] https://www.sabah.com.tr/sozluk/sosyoloji/kazaklar-hakkinda [84]Selami Kılıç, Şapka Meselesi ve Kılık Kiyafet İnkılabı, Ankara Üniversitesi Atatürk Yolu Dergisi, Cilt 4, Sayı 16, 1995 [85] “Kıyafet kanunu dün mecliste kabul edildi”. Milliyet. 4 Aralık 1934. s. 1 [86]Agâh Sırrı Levend (1972) ‘Türk Dilinde Gelişme ve Sadeleşme Evreleri. Ankara. s. 156. [87]Ruşen Eşref Ünaydın (1956). Hatıralar. Ankara. s. 29 [88]Halide Edib Adıvar (1962). Türk’ün Ateşle İmtihanı. İstanbul. s. 294. [89]Faliş Rıfkı Atay (1969). Çankaya. İstanbul. s. 440 [90]Türkiye İstatistik Kurumu verileri [91]https://tr.wikipedia.org/wiki/Formula_1_tarihi# [92]https://tr.motorsport.com/f1/news/metin-mete-yazdi-halo-ve-f1de-guvenlik-meselesi-791988/791988/?nrt=54 [93]https://www.hurriyet.com.tr/kendi-kaza-yapmadi-ama-yarista-oldu-12116906 [94]https://ajansspor.com/haber/formula-1-ismi-nereden-gelir-iste-hikayesi-426429 [95]https://tr.motorsport.com/ [96]www.startup.capital.com.tr [97]www.parasut.com [98]https://listelist.com/kahvekeyfi/#:~:text=Kahvenin%20tarih%C3%A7esi%2C%20M.S.,ve%20mutluluk%20%C3%A7ok%20ho%C5%9Funa%20gitmi%C5%9F. [99]https://tr.wikipedia.org/wiki/Kahve [100]https://sozluk.gov.tr/

Genel yayın yönetmenleri: Zeynep Sude Küçük , Merve Eren Editör: Ayşe Betül Fırat Editör yardımcısı:Kader Kılıç Tasarım editörü: Zehra Sultan Culha Tasarım editörü yardımcıları: Ali Çağatay Ceyhan, Kutay Özcan, Ece Nisa Yassıbaş, Şule Öztürk, Kerem Bayer, Merve Eren PR başkanı: Betül Gül